

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Будівельний факультет
Кафедра економічної теорії, обліку та оподаткування
(назва кафедри)

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО ВИКОНАННЯ АТЕСТАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА**
на тему: Облік і аудит необоротних активів будівельного
підприємства та шляхи їх удосконалення

Торхова Олександра Володимирівна
(прізвище, ім'я та по батькові студента повністю)

Київ 2022 р.

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Будівельний факультет
Кафедра економічної теорії, обліку та оподаткування
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Лич В.М.

«___» _____ 2022 року

**ПОЯСНОВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО ВИКОНАННЯ АТЕСТАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА
Облік і аудит необоротних активів будівельного
підприємства та шляхи їх удосконалення**
(назва)

Виконав студент групи ОіА-41
Горхова Олександра Володимирівна
(прізвище, ім'я та по батькові повністю)

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»
Спеціалізація «Облік і аудит»

Керівник: Гаман Г.В.
(прізвище, ініціал.)

К.Е.Н., доцент
науковий ступінь, вчене звання

Рецензент: _____
(прізвище, ініціали)

Київ 2022 р.

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Факультет: **Будівельний**

Кафедра: економічної теорії, обліку та оподаткування

Освітній рівень: бакалавр за освітньо-професійною програмою

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Спеціалізація: «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан будівельного
факультету

д.т.н., проф. Іванченко Г.М

« ___ » _____ 2022р

**З А В Д А Н Н Я
ДО ВИКОНАННЯ АТЕСТАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА**

Горхова Олександра Володимирівна

(прізвище, ім'я та по батькові студента)

1. Тема роботи Облік і аудит необоротних активів будівельного підприємства та шляхи їх удосконалення

затверджена наказом ректора КНУБА № 269/2 від «18» квітня 2022 р.

2. Керівник роботи

к.е.н., доц., Гаман Г. В.

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по батькові)

3. Строк подання студентом роботи до захисту 9 червня 2022 року

4. Вихідні дані:

розділ 1 - аналіз джерел літератури з галузі та актуалізація дослідження;

розділ 2 – визначення практичних аспектів обліку і аудиту необоротних активів на прикладі будівельного підприємства;

розділ 3 – визначення проблем обліку і аудиту необоротних активів в галузі будівництва та шляхів покращення.

5. Календарний план виконання роботи:

Види робіт та їх зміст	Дата виконання
------------------------	----------------

Розділ 1.	12.04.2022
Розділ 2.	12.05.2022
Розділ 3.	01.06.2022
Остаточне оформлення роботи	09.06.2022
Перевірка роботи на плагіат	14.06.2022
Попередній захист роботи на кафедрі	20.06.2022
Направлення роботи на рецензування	21.06.2022

6. Консультанти розділів атестаційної випускної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Перевірів	
		дата	підпис
Вступ		12.04.2022	
Розділ 1.		12.04.2022	
Розділ 2.		12.05.2022	
Розділ 3.		01.06.2022	
Висновки		01.06.2022	

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

п/п	Назва етапів виконання атестаційної випускної роботи	Термін виконання етапів атестаційної випускної роботи		Примітка
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання	
1.	Опрацювання літератури та розробка плану атестаційної випускної роботи	28.02.2022		виконано
2.	Підготовка Розділу 1 атестаційної випускної роботи	12.04.2022		виконано
3.	Підготовка Розділу 2 атестаційної випускної роботи	12.05.2022		виконано
4.	Підготовка Розділу 3 атестаційної випускної роботи	01.06.2022		виконано
5.	<i>Подання атестаційної випускної роботи на кафедрі</i>	09.06.2022		виконано
6.	<i>Попередній захист роботи на кафедрі</i>	20.06.2022		виконано
7.	Державна атестація	23.06.2022		виконано

Дата видачі завдання 18 лютого 2022 року

Зав. кафедри _____
(підпис)

Лич В.М.
(прізвище та ініціали)

Керівник _____
(підпис)

Гаман Г.В.
(прізвище та ініціали)

Студент _____
(підпис)

Торхова О.В.
(прізвище та ініціали)

РЕЗЮМЕ (summary) до атестаційної випускної роботи студента:		<u>Торхова Олександра</u> <u>Володимирівна</u> П.І.Б.	
Назва ВНЗ	Київський національний університет будівництва і архітектури		
Тема	Облік і аудит необоротних активів будівельного підприємства та шляхи їх удосконалення		
Освітній ступень	Бакалавр за освітньо-професійною програмою навчання		
Факультет	Будівельний		
Кафедра	Економічної теорії, обліку та оподаткування		
Спеціальність	071 «Облік і оподаткування»		
Спеціалізація	«Облік і аудит» гр. ОІА		
Керівник	Гаман Г.В		
Обсяг роботи:	пояснювальна записка, стор.	розділів	креслень формату А1
	107 (з літературою і додатками)	3	0
Розділ 1:	В першому розділі на підставі опрацьованої літератури було поглиблено вивчено основу понять обліку і аудиту необоротних активів. Визначили методичні засади поняття обліку, завдання та особливості аудиту необоротних активів та їх нормативно-правове регулювання обліку і аудит.		
Розділ 2:	У другому розділі викладено практичну частину вивчення теми обліку і аудиту необоротних активів за рахунок аналізу діяльності будівельного підприємства ДПАТ «УКРБУД». Було проведено ознайомлення з компанією, її основними напрямками діяльності, роботою бухгалтерського відділу. На основі даних бухгалтерського обліку проаналізовано ефективність облікової політики та провадження самого обліку. З аналізу визначено, що система обліку і аудиту необоротних активів є дієвою і відповідає законодавству України. Визначені проблемні питання амортизації на підприємстві.		
Розділ 3 :	У третьому розділі атестаційної випускної роботи визначені шляхи удосконалення обліку і аудиту необоротних активів ДПАТ «УКРБУД». Представлені напрямки для удосконалення обліку та показників необоротних активів фінансової звітності, покращення організації аудиту і шляхи автоматизації процесу бухгалтерського обліку і аудиту на підприємстві.		
Висновки по роботі:	Тема обліку і аудиту необоротних активів є актуальна, методи обліку і аудиту постійно удосконалюються. Наразі Україна повинна підлаштовуватись під сьогоденні реалії задля забезпечення ефективної конкурентоспроможної діяльності підприємства, надання задовольняючих умов праці та розвитку людини, як носія найціннішого ресурсу – інтелектуального капіталу і для задоволення потреб споживачів.		
Ключові слова: облік і аудит, необоротні активи, амортизація, ДПАТ «УКРБУД»,			

нормативно-правове регулювання, шляхи вдосконалення.

Укладач: _____ / Горхова О.В. /
(підпис) (прізвище та ініціали студента)

Керівник: _____ / Гаман Г.В. /
(підпис) (прізвище та ініціали)

«20» червня 2022р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АУДИТУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ.....	11
1.1 Методичні засади та поняття обліку необоротних активів.....	11
1.2 Завдання та особливості аудиту необоротних активів.....	19
1.3 Нормативно-правове регулювання обліку і аудиту необоротних активів....	26
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ АНАЛІЗ ОБЛІКУ І АУДИТУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА ДПАТ «УКРБУД».....	29
2.1. Облік надходження і вибуття необоротних матеріальних активів ДП «БК»УКРБУД».....	29
2.2. Проблемні питання амортизації необоротних матеріальних активів будівельних підприємств.....	44
2.3. Аудит консолідованої фінансової звітності ДПАТ «УКРБУД».....	61
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	65
3.1 Шляхи удосконалення обліку та показників необоротних активів в фінансовій звітності будівельного підприємства ДПАТ «УКРБУД»..	65
3.2 Покращення організації аудиту необоротних активів на ДПАТ «УКРБУД».....	70
3.3 Автоматизація процесу бухобліку та аудиту на будівельному підприємстві.....	74
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	86
ДОДАТКИ.....	90

Вступ

Актуальність теми. Розвиток технологій, зокрема будівельних підприємств, міжнародна інтеграція, поява нових форм власності, розвиток трудових відносин, зумовлює актуальність до нових підходів у обліку і аудиті необоротних активів підприємства, які є одним з найосновніших активів у балансі підприємства. Проте є і інші фактори, що зумовлюють швидкі зміни до утворення нових більш ефективних підходів у обліку та аудиті необоротних матеріальних активів: пандемія коронавірусу, яка підштовхнула усі підприємства до повної цифровізації роботи, внаслідок економічний спад на деякий час, який потребує швидкого подолання, при цьому зниження фінансової стійкості будівельних підприємств через простої у виробництві і дуже вагома проблема - це початок війни в Україні. Також вважаю за потрібним додати, що закордонні методи обліку і аудиту інколи унеможливають їх застосування через національні особливості, тому питання актуальності розбору обліку і аудиту, а також їх вдосконалення стає ще більш вагомим у сучасності. Ефективність виробництва прямопропорційно залежить від стану необоротних активів, особливо, якщо говорити про підприємства, що виконують будівельні роботи, так як і стан залежить від підходів у обліку, що свідчить про важливість наявності поглиблених знань усіх питань щодо обліку, аудиту і одне з найважливіших – їхньої доцільності та актуальності.

Необоротні активи – це основа усіх підприємств, тому їх правильний облік і аудит відіграє важливу роль на фінансових результатах фірми, конкурентоспроможності і завоюванні ринку, що у свою чергу впливає на піднесення національної економіки, створенні матеріально-технічної бази країни, нових робочих місць, накопиченню інтелектуального капіталу як у окремих фізичних осіб, так і у країни вцілому.

Проблеми обліку необоротних активів розглядались в працях таких дослідників, як: В.П. Завгородній, Н.М. Малюга, М.Т. Білуха, З.В. Задорожний, М.В. Півторак, М.Я. Дем'яненко Г.Г. Кірейцев, Є. В. Мних, А.М. Кузьмінський,

В.Г. Гетьман та інші. Зокрема ними розкриті поняття про етапи та історія розвитку бухгалтерського обліку, загальні питання організації контролю та аналізу в системі управління підприємством, предмет і метод організації бухгалтерського обліку, контролю та аналізу, організація облікового, контрольного та аналітичного процесів, класифікація і план рахунків бухгалтерського обліку, документація, як елемент методу бухгалтерського обліку.

Об'єкт дослідження: система обліку і аудиту необоротних активів на прикладі підприємства ДПАТ «УКРБУД».

Предмет дослідження: теоретичні, методичні, організаційні аспекти обліку і аудиту необоротних активів підприємства ДПАТ «УКРБУД».

Мета і завдання: розкриті методичні засади та поняття обліку необоротних активів, завдання і особливості їх аудиту, а також нормативно-правове регулювання. Ще у роботі розкриті питання про бухгалтерський облік надходження і вибуття необоротних активів будівельного підприємства, проблемні питання амортизації необоротних матеріальних активів підприємства і система аудиту на даному будівельному підприємстві. Останніми були розкриті питання щодо шляхів вдосконалення обліку необоротних матеріальних активів будівельного підприємства, покращення організації аудиту на будівельному підприємстві і питання автоматизації процесу бухгалтерського обліку та аудиту на буд підприємстві.

Методи дослідження. У ході дослідження застосовано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання. Методологічною основою роботи є, метод спостереження, системний підхід, абстрактно-логічний і метод причинно-наслідкових зв'язків, компаративний метода, теоретичного узагальнення, групування, порівняння та історичний метод.

Апробація результатів. Основні положення та результати роботи представлені у збірнику тез Другої Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми генезису економіки інтелектуально-інноваційного

капіталу» (4-5 листопада 2021 р.) – Київ: Київський національний університет будівництва і архітектури, 2021 р.

Структура і обсяги дипломної роботи: дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АУДИТУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

1.1 Методичні засади та поняття обліку необоротних активів.

Необоротні активи є тією частиною виробництва без яких неможливо його провадити. Від фізичного і морального стану залежить ефективність використання необоротних активів, а результат від їх використання відображається на фінансових результатах фірми і можливості її подальшої діяльності.

Визначення поняття необоротних активів бере свій початок навіть більше ніж 200 років тому. Тому я пропоную заглибитись у історію економічної думки і провести аналіз.

Для розгляду я пропоную праці декількох авторів, а саме: Адам Сміт, Карл Маркс, Альфред Маршал, Девід Рікардо і Жан-Батіст.

Адам Сміт і його праця «Розгляд природи і причини багатства народів», що датується 1776 роком написання[1]. У праці шотландського економіста розглядається як же працює грошова економіка, ринок в цілому, як працює зовнішня торгівля і йде розгляд факторів виробництва. «Розгляд природи і причини багатства народів» - це праця, яку називають початком сучасної економічної теорії.

А. Сміт розглядав основний капітал як частину капіталу, яка не вступає в оборот і приносить прибуток у сфері виробництва. Оборотний капітал розглядався ним як частина, що приймає участь в обороті й приносить прибуток у сфері обігу. Так, на його думку, до основного капіталу входили машини і знаряддя праці, будівлі, земля і витрати на її поліпшення, навички робітників. Відповідно, оборотний капітал складався із грошових коштів, сировини, матеріалів тощо. Крім того, він зазначав, що основний капітал зростає за рахунок збільшення оборотного [2, с. 193—194].

Карл Маркс має свою думку щодо визначення капіталу. Карл Маркс є прихильником класичної школи економіки. Він поглибив концепцію теорії

капіталу та його поділ на основний і оборотний тим, що додав нову класифікацію про постійний і змінний капітал. Там описується, що постійний капітал – засоби виробництва і засоби праці, що не змінюють свою вартість під час виробничого процесу. Тоді, як змінний капітал є тією частиною, що під час виробництва змінює свою вартість. Під основним капіталом К. Маркс розумів капітал, який переносить на продукт частину своєї вартості, а оборотний — всю свою вартість на продукт повністю [2, с. 339].

Альфред Маршалл у своїй праці «принципи економічної науки», яка датується 1990 роком описує капітал, як запас усіх засобів виробництва матеріальних благ та для досягнення вигод, які вважаються частиною доходу. Він, як і його попередник – Адам Сміт, ввів ще одну класифікацію капіталу на споживчий і додатковий. За суттю розподілу споживчий капітал вміщає у себе ті засоби, які забезпечують існування робітників. Наприклад: одяг, їжа, житло і т.д. А додатковий капітал, у свою чергу включає у себе машини, інструменти, транспортні засоби – те, за рахунок чого здійснюється процес виконання роботи[3].

Девід Рікардо, представник класичної школи, розглядав капітал «Як частину багатства, яка використовується у виробництві і складається з їжі, одягу, інструментів, сировини, машин та іншого знаряддя, необхідного для того, щоб здійснювати працю». Також він зазначав, що капітал потрібно відносити або до оборотного, або до основного, це залежить від того, наскільки швидко зношується капітал і як часто він вимагає відтворення. Девід Рікардо відзначав, що знаряддя праці є «позаісторичною» категорією, а от Адам Сміт стверджував, що виникнення капіталу пов'язане із переходом людства до ринкового господарства [2, с. 211].

Ще одну точку зору, щодо розуміння сутності капіталу має Жан-Батіст Сей, який розглядав капітал не як майно власника, яке приносить йому дохід, а як один із факторів виробництва, який породжує прибуток підприємця як плату за його виробничі послуги [2, с. 239].

Отже, проаналізувавши деякі визначення терміну «капітал» можна побачити взаємозв'язок, який існує між цим терміном і тлумаченням терміну «необоротні активи підприємства». На основі аналізу можна вважати, що термін капітал у своєму визначенні був підґрунтям для майбутнього визначення поняття «необоротні активи». Для більш чіткого розуміння економічної сутності необоротних активів підприємства я розробила таблицю з визначеннями вітчизняних і іноземних цього терміну.

Таблиця 1.1

Варіанти визначення терміну «необоротні активи» вітчизняних і іноземних вчених

Автор	Визначення
Барсукова М.О.	Необоротні активи – це майнові цінності, які придбаються для тривалого користування у виробничій діяльності організації, які характеризуються продуктивністю, здатністю приносити дохід і можливістю контролю [8].
В. Кузнєцов, О. Михайленко	Необоротні активи — матеріальні та нематеріальні ресурси, які належать підприємству і забезпечують його функціонування, термін використання яких складає більше одного року чи операційного циклу [4].
А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк	Необоротні активи — сукупність майнових цінностей підприємства, які багаторазово беруть участь у процесі його господарської діяльності[5].
Поташкова Н.М.	Необоротні активи – активи, які виникають в результаті минулих подій, контролюються організацією, приносять організації економічну вигоду, мають надійну оцінку, і тривалий строк корисного використання яких визначається їх вкладом в дохід

	організації [9].
В.Є. Ванкевич	Необоротні активи — довгострокові матеріальні і нематеріальні активи, більша частина яких бере участь у процесі виробництва продукції, робіт, послуг більше одного року і кругообігу засобів суб'єкта господарювання, що забезпечує приплив грошових засобів [6].
Дж. Доунс, Дж. Елліот Гудман	Необоротні активи — майнові цінності, конвертація яких у грошові кошти, продаж чи обмін під час виробничого циклу діяльності підприємства, який зазвичай складає один рік, не планується [7].

Згідно з НП(С)БО 1 необоротні активи це всі активи, що не є оборотними. У цьому ж положенні наведено, що оборотні активи – це гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу [10].

Опрацювавши визначення, наведені вище, можна зробити висновки, що необоротні активи, на даному етапі розвитку мають ряд особливостей (рис. 1.1).

Класифікація необоротних активів:

1. За цілями бухгалтерського обліку

- Інвестиційна нерухомість - нерухомість, яка використовується виключно для отримання доходу шляхом здавання в оренду.
- Основні засоби - земля, будівлі та споруди, машини, обладнання, автомобілі, тварини, інструменти, прилади, меблі.
- Інші необоротні матеріальні активи - інші різновиди основних засобів: тимчасові споруди (забори, фургони, кіоски), малоцінні необоротні матеріальні активи (МНМА, це основні засоби вартістю \leq

20 000 грн), книги у бібліотеках, вартість поліпшень чи модернізації орендованих основних засобів.

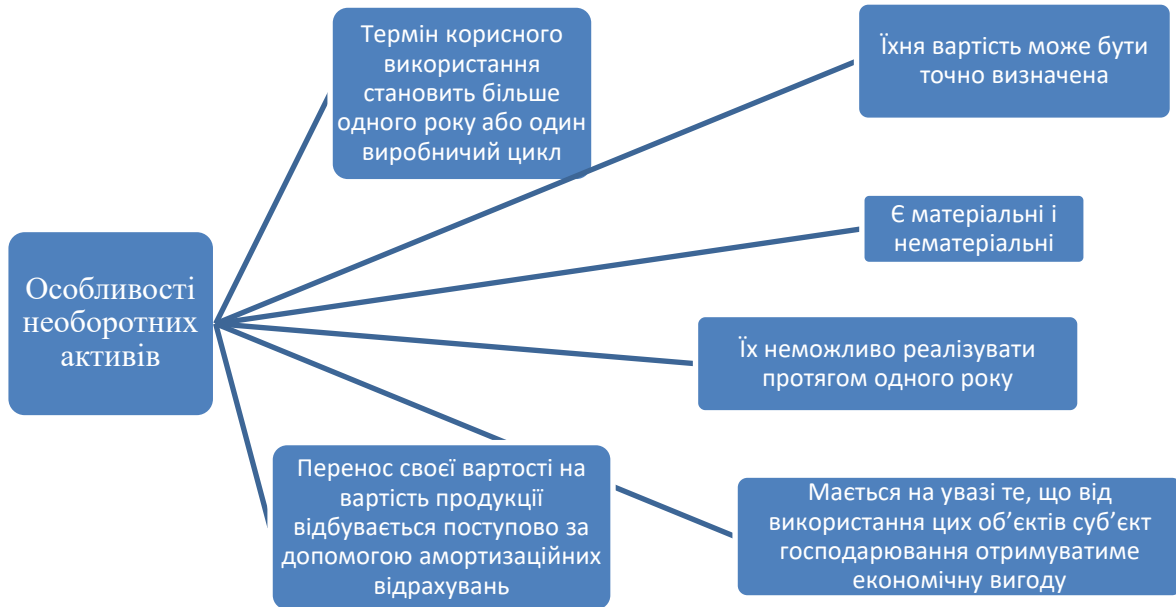


Рис. 1.1. Особливості необоротних активів

- Нематеріальні активи - ліцензії на використання комп'ютерних програм, придбані торгівельні марки, інші об'єкти інтелектуальної власності.
- Накопичений знос (амортизація) - знос (амортизація), які були накопичені за всі роки (основних засобів, нематеріальних активів, біологічних активів).
- Довгострокові фінансові інвестиції - придбані акції інших підприємств з метою контролю та отримання дивідендів тривалий період, облигації зі строком погашення більше року тощо; можуть бути довгострокові банківські депозити (більше року).
- Капітальні інвестиції - кошти витрачені на створення основних засобів, нематеріальних активів, довгострокових біологічних активів.

- Довгострокові біологічні активи - у сільськогосподарських підприємств тварини, які використовуються з метою довгострокового отримання доходу (стадо дійних корів, коні, вівці, інша худоба); багаторічні насадження, наприклад яблуневі сади.
- Відстрочені податкові активи - штучний актив, який виникає внаслідок особливостей розрахунку податку на прибуток, зокрема перенесення збитку за податковою декларацією на наступні періоди. Може існувати тільки у платників податку на прибуток.
- Довгострокова дебіторська заборгованість - дебіторська заборгованість з терміном погашення більше року, наприклад видана позика працівнику, заборгованість по отриманому векселю.
- Інші необоротні активи - можуть бути довгострокові витрати майбутніх періодів; також можуть бути довгострокові депозити, якщо використання грошей неможливе протягом 12 місяців; активи, які виникають по орендованим основним засобам при застосуванні норм нового МСФЗ 16 "Оренда".
- Гудвіл - штучний актив, який виникає при придбанні підприємств, цілісних майнових комплексів, контрольних пакетів акцій і складанні консолідованої фінзвітності. Гудвіл = ціна придбання – (придбані активи – набуті зобов'язання).

2. За видами діяльності, в якій вони використовуються:

- Операційні - вони характеризують необоротні активи, які використовуються саме в виробничо-комерційної діяльності підприємства.
- Невиробничі – використовуються для задоволення соціальних потреб персоналу.
- Інвестиційні - довгострокові необоротні активи, які сформувалися в результаті здійснення процесу інвестування.

3. Відповідно до форм заставного забезпечення кредитів і особливостей страхування:

- Рухомі. Це група довгострокових активів, які можна вилучити з володіння підприємства для оплати по кредиту в разі застави.
- Нерухомі. Це активи, які неможливо вилучити з володіння підприємства, в разі застави по кредиту.

4. За характером володіння:

- Власні. Активи, які належать підприємству, і відображені в балансі.
- Взяті в оренду. Використовуються підприємством на правах тимчасової власності відповідно до укладених договорів.

Узагальнити класифікацію необоротних активів можна за такою схемою (таб.1.2)

Таблиця 1.2

Класифікація необоротних активів

Ознака	Групи необоротних активів
За цілями бухгалтерського обліку	<ul style="list-style-type: none">• Інвестиційна нерухомість• Основні засоби• Інші необоротні матеріальні активи• Нематеріальні активи• Накопичений знос (амортизація)• Довгострокові фінансові інвестиції• Капітальні інвестиції• Довгострокові біологічні активи• Відстрочені податкові активи

	<ul style="list-style-type: none"> • Довгострокова дебіторська заборгованість • Інші необоротні активи • Гудвіл
За видами діяльності, в якій вони використовуються	<ul style="list-style-type: none"> • Операційні • Невиробничі • Інвестиційні
Відповідно до форм заставного забезпечення кредитів і особливостей страхування	<ul style="list-style-type: none"> • Рухомі • Нерухомі
За характером володіння	<ul style="list-style-type: none"> • Власні • Взяті в оренду

Для того щоб повністю усвідомити і зрозуміти поняття обліку необоротних активів потрібно знати, які основні завдання виконує бухгалтерський облік необоротних активів. Пропоную виділити такі основні моменти, які забезпечує бухгалтерський облік необоротних активів (рис. 1.2):

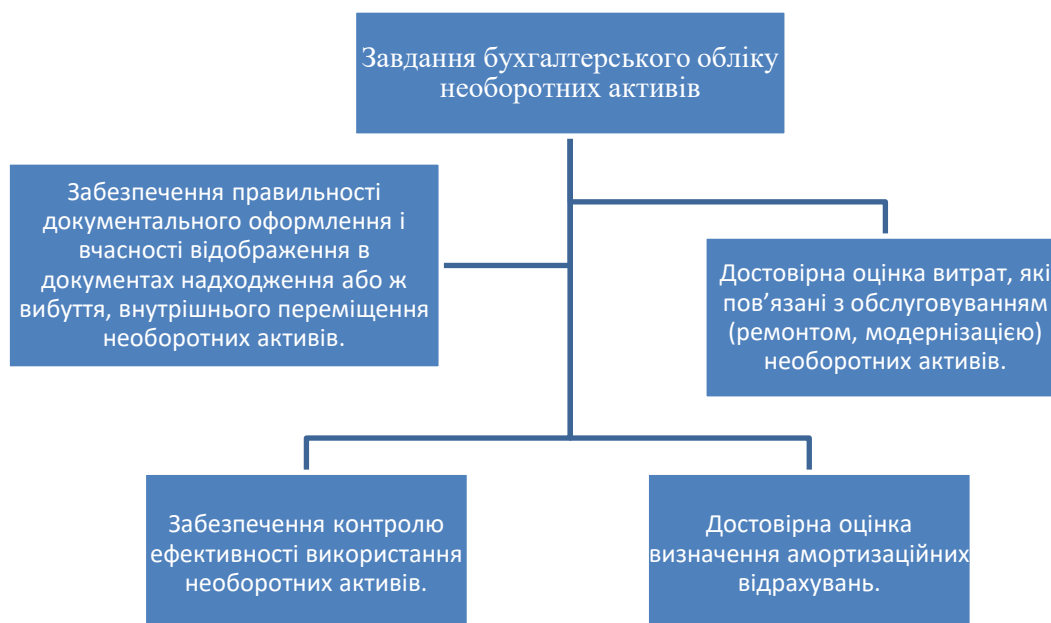


Рис.1.2. Завдання бухгалтерського обліку необоротних активів

1.2 Завдання та особливості аудиту необоротних активів

Аудит це - перевірка публічної бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їх звітності, обліку, його повноти і відповідності чинному законодавству та встановленим нормативам.

Аудит необоротних активів – це частина перевірки фінансово-господарської діяльності організації. Зазвичай на більшості вітчизняних підприємствах переважну частину необоротних активів складають основні засоби.

Мета аудиту необоротних активів — підтвердити інформацію щодо повноти, достовірності, законності та правильності відображення в обліку необоротних активів, а також установити дотримання підприємством вимог П(С)БО 7 "Основні засоби" та П(С)БО 8 "Нематеріальні активи".

Предмет аудиту необоротних активів — господарські процеси та операції, пов'язані з придбанням, створенням, переміщенням та вибуттям необоротних активів, а також відносин, що виникають при цьому на підприємстві та за його межами.

Об'єктами аудиту необоротних активів можуть бути (рис.1.3).

Методи, методика та організація проведення аудиту необоротних активів. До методів аудиту відносять: фактичну перевірку, документальну перевірку, підтвердження, спостереження, обстеження, опитування, перевірку механічної точності, аналітичні тести, сканування, обстеження, спеціальну перевірку, зустрічну перевірку.

Під фактичною перевіркою розуміють перевірку кількісного і якісного стану об'єктів, який встановлюється шляхом обстеження, огляду, обчислення, перерахунку, зважування, лабораторного аналізу та інших способів перевірки фактичного стану активів.

Документальна перевірка - це перевірка документів і записів, яка може бути формальною, арифметичною та по суті.

Формальна перевірка полягає у візуальній перевірці правильності записів усіх реквізитів, у виявленні безпідставних виправлень, підчисток, дописувань у тексті і цифрах, у перевірці достовірності підписів посадових і матеріально відповідальних осіб.

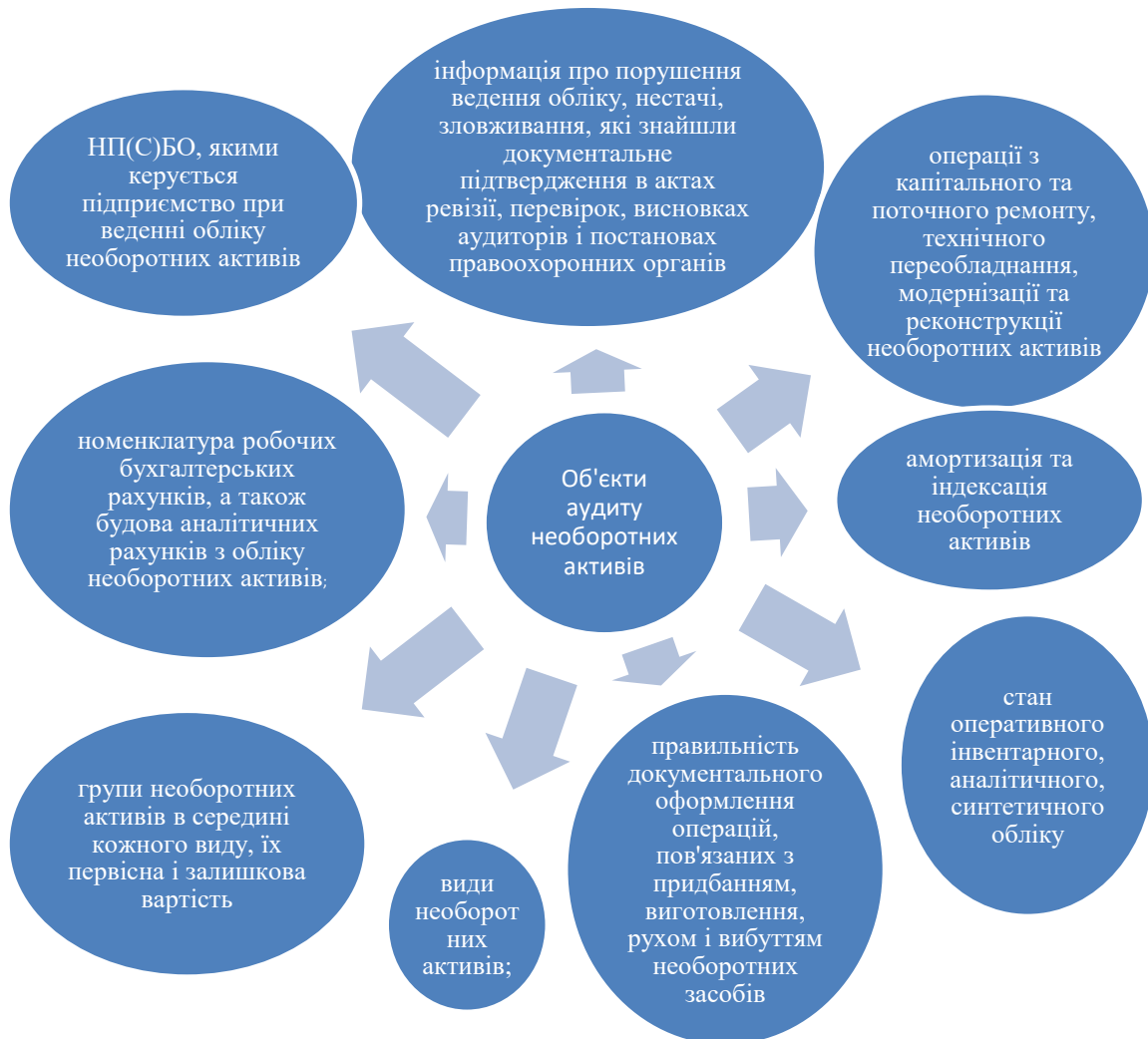


Рис.1.3. Об'єкти аудиту необоротних активів

Арифметична перевірка документів полягає в перевірці правильності розрахунків у документах, облікових регістрах і звітних формах.

Перевірка документів по суті дозволяє встановити законність і доцільність господарських операцій, правильність відображення операцій на рахунках бухгалтерського обліку та включення до статей затрат та доходів. Підтвердження полягає в одержанні письмової відповіді від клієнта або третіх

осіб з метою підтвердження точності інформації (наприклад, підтвердження дебіторської заборгованості).

Спостереження дає можливість одержати загальну характеристику можливостей клієнта на підставі візуального огляду.

Обстеження — це особисте ознайомлення з предметом дослідження. Наприклад, обстеження місць зберігання продукції, запасів тощо.

Опитування — це одержання письмової або усної інформації від клієнта або про клієнта.

Перевірка механічної точності передбачає перевірку підрахунків і передачі інформації.

Аналітичні тести методи порівняння як в абсолютних одиницях, так і відносних (індекси, коефіцієнти, відсотки).

Сканування — безперервний, поелементний перегляд інформації (наприклад, перегляд первинних документів по руху грошей у касі з метою встановлення незвичного факту).

Спеціальна перевірка здійснюється із залученням спеціалістів з вузькою спеціалізацією (спеціаліст з шляхового будівництва, технологи тощо). Використовується для виявлення різного роду відхилень від норм та з метою доказів фактів порушень та відхилень.

При зустрічних перевірках відображення господарських операцій, що здійснюються між клієнтом і третіми особами, перевіряється в останніх та порівнюється з даними клієнта. Аудитору слід пам'ятати, що проведення зустрічної перевірки у третьої особи повинно бути санкціоновано клієнтом. Зустрічна перевірка застосовується також при вивченні одних і тих же показників у різних первинних документах клієнта, наприклад, обсяг виконаної роботи може бути зафіксований у первинних документах по нарахуванню заробітної плати і в документах по прийому продукції, робіт та послуг.

Перевірка може бути організована по-різному. Так, у практиці аудиторської роботи виділяють чотири основні методи організації перевірки:

суцільна перевірка (документальна і фактична), вибіркова, аналітична, комбінована.

При суцільній перевірці перевіряються всі масиви інформації без виключення стосовно господарських процесів, що відбулись у клієнта за період, що перевіряється. На підставі суцільної перевірки аудитор робить висновок щодо достовірності, доцільності та законності відображення в бухгалтерському обліку і звітності дій і подій, здійснених економічним суб'єктом за весь період, що перевіряється. Такі перевірки є найбільш точними, а ступінь ризику невиявлення зводиться до мінімального. Проте вони вимагають дуже великих трудових і матеріальних затрат. Тому при проведенні традиційних перевірок (обов'язковий аудит або аудит на замовлення клієнта) суцільна перевірка є недоцільною. Такі перевірки застосовуються для встановлення доказів та визначення заподіяної шкоди в результаті різного роду правопорушень. Як правило, суцільні перевірки проводяться на замовлення правоохоронних органів.

Вибіркова перевірка передбачає застосування аудиторських процедур менше ніж до 100 % масивів інформації, які дозволяють аудитору отримати аудиторські докази і, оцінивши окремі характеристики вибраних даних, розповсюдити дієвість цих доказів на всю сукупність даних. Ризик невиявлення збільшується, оскільки за межами вибірки можуть залишатися факти порушень та помилок. Тому аудитор повинен уважно формувати вибірку з урахуванням мети аудиту, сукупності даних (генеральної сукупності) і обсягу вибірки. Вибірка повинна бути репрезентативною, тобто відображати всі основні властивості генеральної сукупності. Вибірковий метод перевірки дозволяє аудитору з найменшими витратами отримати результат щодо довіри до системи внутрішнього контролю суб'єкта господарювання та скласти думку про достовірність, доцільність і законність господарських операцій, відображених у бухгалтерському обліку і звітності.

Якщо при вибіркового дослідженні встановлені серйозні порушення або помилки, то відповідна сукупність інформації повинна бути перевірена суцільним методом. Так, наприклад, вибірковою перевіркою були встановлені помилки в утриманні прибуткового податку з робітників і службовців. У такому випадку виникає необхідність суцільним методом перевірити цю ділянку бухгалтерського обліку і відповідні показники звітності.

Аналітична перевірка - це оцінка фінансових показників за допомогою вивчення вірогідних залежностей між ними.

Комбінована перевірка - це поєднання суцільної, вибіркової і аналітичної перевірки.

Аудиторська перевірка - це складний і тривалий процес. Аудитори постійно працюють над тим, щоб максимально скоротити час перевірок, не знижуючи при цьому їх якості і не збільшуючи аудиторський підприємницький ризик. Вирішення даної проблеми можливе лише за умови формування чіткої методики аудиту, під якою розуміють послідовність та порядок застосування окремих методів аудиторської перевірки та її організації з метою встановлення об'єктивної істини щодо аудованої інформації і доведення цієї істини через аудиторський висновок до користувачів фінансової звітності та аудиту.

Складовою частиною методики аудиту є аудиторські процедури. Аудиторські процедури - це відповідний-порядок і послідовність дій аудитора для одержання необхідних аудиторських доказів на конкретній ділянці аудиту.

Зазвичай проведення аудиту ділиться на такі етапи:

1. аудит основних засобів;
2. аудит нематеріальних активів;
3. аудит капітальних інвестицій та інших активів.

Обов'язково перед проведенням аудиту кожного з трьох пунктів потрібно скласти план аудиторської перевірки, де вказати етапи, процедури, строки виконання, виконавця.

Основні засоби (ОЗ) – це матеріальні активи, які очікується використовувати як засоби праці строком більше ніж один рік у господарській діяльності, а також для адміністративних і соціально-культурних, побутових цілей. Так слід розуміти поняття основних засобів для цілей бухгалтерського обліку. Існує також дещо застарілий термін – основні фонди. ОЗ є частиною необоротних активів у балансі підприємства. [11]

Джерелами інформації для аудиту основних засобів є:

1. Баланс (форма № 1).
2. Звіт про фінансові результати та їх використання (форма № 2).
3. Звіт про фінансово-майновий стан підприємства (форма № 3).
4. Синтетичні регістри обліку основних засобів (Головна книга, журнал-ордер № 13).
5. Первинні документи з обліку основних засобів: інвентарні картки, акти приймання-передачі, введення в експлуатацію, ліквідації, відомості індексації балансової вартості основних засобів.

Нематеріальний актив – немонетарний актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований [12].

Капітальні інвестиції – інвестиції у придбання нових і тих, які були у використанні, або виготовлення власними силами для власного використання матеріальних і нематеріальних активів, витрати на капітальний ремонт та модернізацію[13].

Етапи проведення аудиту ОЗ представлені на рисунку. (рис.1.4):

Після проведення усіх етапів аудитор переходить до дуже важливого етапу - складає висновок щодо проведеної перевірки. Підбиваються підсумки виконаних аудиторських процедур, узагальнюються виявлені помилки, визначається їх сукупний вплив на фінансову звітність і висловлюється думка аудитора щодо її достовірності, повноти відповідності чинному законодавству.

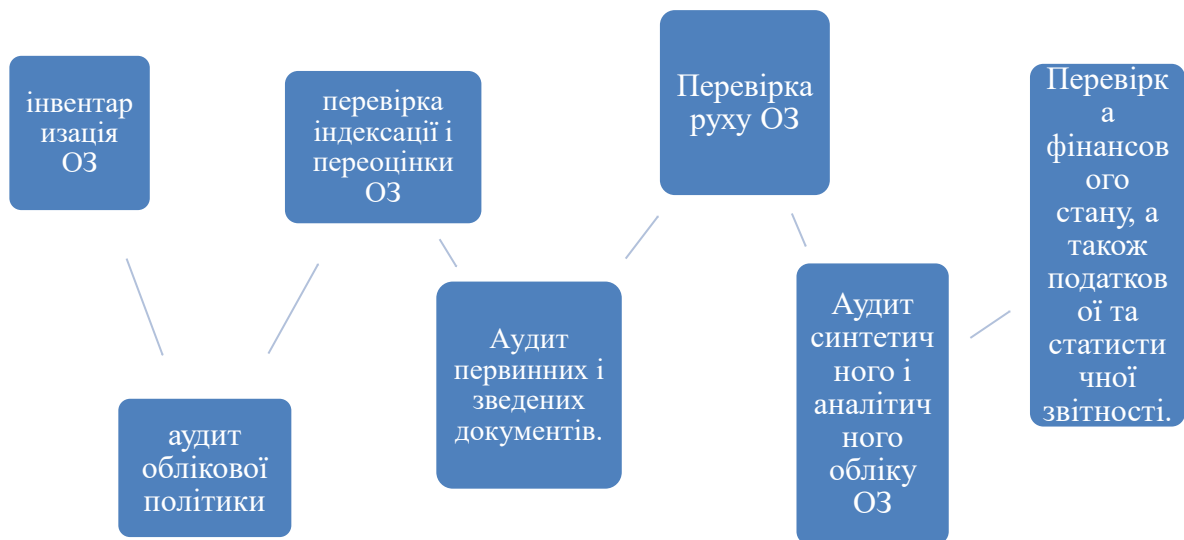


Рис.1.4. Етапи проведення аудиту основних засобів

Другим етапом є проведення аудиту нематеріальних активів (рис.1.5):

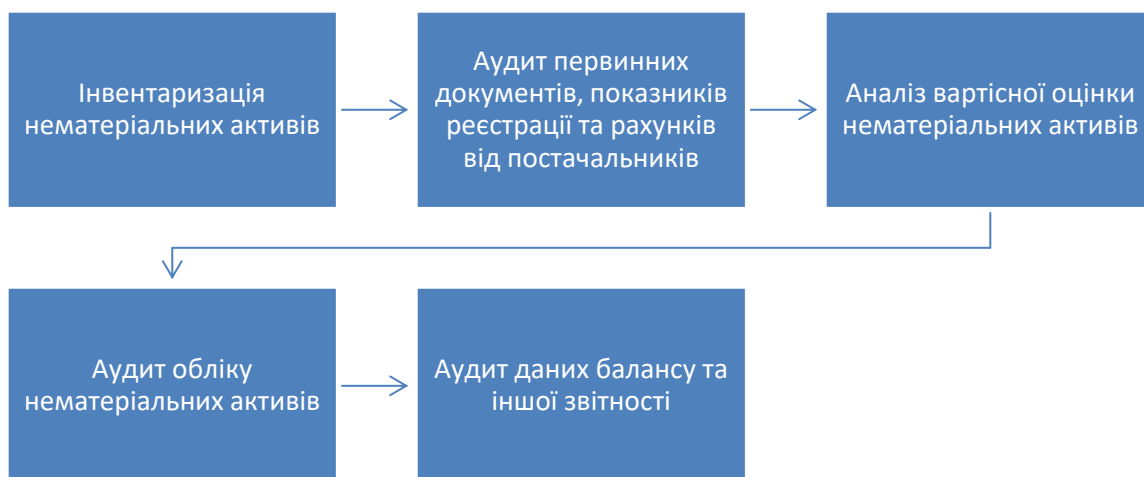


Рис. 1.5. Етапи проведення аудиту нематеріальних активів.

Третім етапом є проведення аудиту капітальних інвестицій (рис.1.6):



Рис.1.6. Етапи проведення аудиту капітальних інвестицій. [14]

1.3 Нормативно-правове регулювання обліку і аудиту необоротних активів.

Питання актуальності нормативно-правового регулювання обліку і аудиту необоротних активів підприємства є беззаперечним. На це впливає багато факторів, основними з яких є: активна євроінтеграція України, розширення партнерства, зацікавленість закордонних інвесторів в унікальних українських продуктах, якісний і швидкий розвиток людського капіталу, вихід конкурентоспроможних українських продуктів на міжнародний ринок.

Внаслідок цього в Україні використовуються як міжнародні стандарти ведення так і національні.

Пропонується така градація нормативно-правового забезпечення обліку і аудиту необоротних активів підприємства:

1. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку і фінансової звітності.

До їх переліку можна віднести: МСБО 16 «Основні засоби», МСБО 38 «Нематеріальні активи», Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків, Паризька конвенція «Про охорону промислової власності»[15].

2. Чинне законодавство України. Сюди можна віднести: Податковий кодекс України, Господарський кодекс України, Цивільний кодекс України. Також окремі закони, що стосуються нашої теми – закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», закон України «Про авторське право і суміжні права», закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» і т.п. [16,17].
3. Укази і розпорядження Президента України, Постанови Кабінету міністрів про відповідні питання бухгалтерського обліку і аудиту, Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, чинні нормативно-правові документи з питань бухгалтерського обліку і фінансової звітності, які затверджуються Міністерством фінансів України. До прикладів таких документів можна віднести: НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», НП(С)БО 7 «Основні засоби», НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи».
4. Положення, інструкції, методичні рекомендації Міністерства фінансів України, що розробляються на основі НП(С)БО. До складу таких документів входять: план рахунків бухгалтерського обліку, інструкція щодо його застосування, положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, методичні рекомендації щодо застосування облікової політики підприємства, методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності і т.д.
5. Накази, положення, розпорядження, інструкції щодо організації і ведення обліку на підприємстві. До цього розділу нормативно-правових документів можна віднести: наказ про облікову політику, посадові інструкції щодо ведення обліку, план рахунків окремого підприємства, наказ щодо проведення інвентаризації.

Також для повноти інформативного забезпечення нижче наведена інформація із чинного законодавства України.

Стаття 3 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність». Правова основа аудиторської діяльності в Україні:

1. Аудиторська діяльність регулюється цим Законом, іншими нормативно-правовими актами та міжнародними стандартами аудиту. У разі якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що містить цей Закон, застосовуються правила міжнародного договору.

2. Кабінет Міністрів України може встановлювати особливості провадження аудиторської діяльності щодо певних завдань відповідно до міждержавних угод, укладених відповідно до законодавства від імені Уряду України з урядами інших держав.

3. Особливості проведення аудиту фінансової звітності Національного банку України та банків встановлюються цим Законом та іншими актами законодавства [18].

Розділ 2. МЕТОДИКА ОБЛІКУ НЕОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

2.1. Облік надходження і вибуття необоротних матеріальних активів ДП «БК»УКРБУД».

Державне публічне акціонерне товариство «Будівельна компанія»УКРБУД» далі ДПАТ «БК»УКРБУД» створена з метою забезпечення реалізації економічних інтересів держави, пов'язаних з розвитком будівельної галузі, та створення умов для підвищення конкурентоспроможності промислового, цивільного та житлового будівництва.

Адреса підприємства 02002, м.Київ, вул. Раскової, буд.23

Код ЗКПО 33298371

Основний вид діяльності 41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель.

Підприємство здійснює проектування об'єктів промислового та цивільного призначення, виконує будівельно-монтажні роботи, здійснює підготовку та перепідготовку робітничих кадрів для потреб будівельної галузі.

Компанія є відкритим державним публічним акціонерним товариством, до складу якого входить 11 дочірніх підприємств (рис 2.1):Проектні інститути:

ДП «Проектний інститут «Одеський Промбудпроект»;

ДП «Проектний інститут «Київський Промбудпроект»;

ДП «Проектний інститут «Львівський Промбудпроект»;

ДП «Проектний інститут «Тернопільський Промбудпроект»;

ДП «Проектний інститут «Придніпровський Промбудпроект»;

ДП « Науково-дослідний інститут «Донецький ПромбудНДІпроект».

Навчально-курсів комбінати:

ДП «Запорізький навчально-курсів комбінат»;

ДП «Навчально-курсів комбінат «Одесбуд»;

ДП «Навчально-курсів комбінат «Кривбасбуд»;

ДП «Сумський навчальний центр»; ДП «Дніпропетровський навчально-курсний комбінат «Моноліт».

Поява на будівельному ринку України державного публічного акціонерного товариства «Будівельна компанія «Укрбуд» — це органічне продовження більш як п'ятдесятирічного досвіду роботи підприємств промислового та цивільного будівництва на засадах реалізації нових стратегічних підходів до організації і здійснення проектної та будівельної діяльності.

Філософія роботи підприємства виходить з еволюції ринкового попиту на продукцію будівельного призначення. Перевагу ми надаємо комплексному підходу до роботи із потенційними інвесторами, який включає передпроектні розробки, виконання певного обсягу функцій замовника, розроблення проектів та їх реалізацію, а у подальшому — і можливу експлуатацію збудованих об'єктів.

Високий рівень технічного і технологічного оснащення компанії та дочірніх підприємств, наявність сертифікованих систем якості дозволяє максимально оперативно і на високому рівні виконати будь-які проектні та будівельно-монтажні роботи.

Будівництво та реконструкція об'єктів є одним з пріоритетних напрямків роботи Компанії. Головний принцип будівництва - генеральний підряд. Будівельно-монтажні роботи виконуються як самою будівельною Компанією так і дочірніми її підприємствами, а також, при необхідності, спеціалізованими субпідрядними організаціями.

Будівельні роботи компанія може виконати на усій території України як своїми силами так і силами дочірніх підприємств, які знаходяться в різних містах на всій території України.

Можливості Компанії дозволяють виконувати не тільки роботи по проектуванню об'єктів як промислових, житлових так і цивільного

призначення, а також постачання на об'єкти будівельних матеріалів та конструкцій. Необоротні активи підприємства є одним із найважливіших факторів виробництва, а їхнє надмірне старіння безпосередньо впливає на рівень економічної ефективності діяльності підприємства. Для підтримання необхідного рівня економічної ефективності суб'єкти господарювання зобов'язані дбати про відновлення своєї матеріально-технічної бази, яке відбувається в основному шляхом капітального інвестування, що забезпечує надходження основних засобів, нематеріальних активів, інших необоротних матеріальних активів на підприємство. Важливим при цьому є правильний облік та оцінка отриманих підприємством необоротних активів.

Організація обліку необоротних активів являє собою процес вибору й упорядкування способів і прийомів, обробки й видачі достовірної та своєчасної вихідної інформації про наявність, рух, зберігання, використання і вибуття необоротних активів.

Щоб побудувати механізм реалізації такого процесу, необхідно організувати інвентарний облік, закріпити об'єкти необоротних активів за конкретними матеріально відповідальними особами, розробити облікові номенклатури, графіки руху носіїв облікової інформації та робочі інструкції тощо. На розв'язання зазначених завдань має спрямовуватися облікова політика установи чи організації [19].

Облік надходження необоротних матеріальних активів в ДПАТ «Укрбуд» відбувається відповідно до чинного законодавства України, закону про бухгалтерський облік і фінансову звітність, податкового кодексу України, облікової політики підприємства та інших нормативних документів [20].

Необоротні активи можуть надходити на обране підприємство ДПАТ «УкрБуд» в результаті (рис 2.1):

- у порядку безоплатної передачі іншими господарствами;
- капітальних інвестицій (придбання, спорудження, виготовлення);
- обміну на інші активи
- внеску засновників у статутний капітал підприємства;



Рис 2.1. Шляхи надходження необоротних активів [20].

Шляхи надходження основних засобів на підприємстві та особливості їх у бухгалтерському обліку відображено у таблиці 2.1

Таблиця 2.1

Шляхи надходження основних засобів та особливості їх бухгалтерського обліку

№ з/п	Шляхи надходження	Основні підходи до обліку
1	Придбання за плату	Усі витрати понесені при придбанні передбачені п. 7 П(С)БО 7 обліковуються за дебетом 152 рахунку «Придбання (виготовлення) основних засобів», після того, як всі необхідні витрати понесені та основних засіб готовий до експлуатації, вся накопичена сума зі 152 рахунку списується на 10 рахунок «Основні засоби» з відповідними субрахунками
2	Безоплатне отримання	Усі витрати понесені при безоплатному отриманні, обліковуються за дебетом 152 рахунку «Придбання (виготовлення) основних засобів» та кредитом 424 рахунку «Безоплатно одержані необоротні активи». Після того, як всі необхідні витрати понесені та основних засіб готовий до експлуатації, вся накопичена сума зі 152 рахунку списується на 10 рахунок «Основні засоби» з відповідними субрахунками. В першому місяці нарахування амортизації списується місячна суму амортизації на доходи підприємства за дебетом 424 рахунку та кредитом 746 «Інші доходи»
3	Внесення власниками до статутного капіталу	Усі витрати понесені при внесенні основного засобу до статутного капіталу обліковуються за дебетом 152 рахунку «Придбання (виготовлення) основних засобів», після того, як всі необхідні витрати понесені та основних засіб готовий до експлуатації, вся накопичена сума зі 152 рахунку списується на 10 рахунок «Основні засоби» з відповідними субрахунками. Заборгованість засновника по внескам закривається за кредитом 46 рахунку «Неоплачений капітал» або 404 «Внески до незареєстрованого статутного капіталу»
4	Обмін основного засобу на подібний актив	Залишкова вартість основного засобу списується з балансу підприємства за кредитом 10 рахунку «Основні засоби» з відповідними субрахунками на рахунок витрат – дебет 976 «Списання необоротних активів». Знос переданого основного засобу списується за дебетом 131 «Знос основних засобів». Дохід від бартерної операції відображається за кредитом 745 рахунку «Дохід від безоплатно одержаних активів», та оприбутковується на 10 рахунок з відповідними субрахунками.
5	Обмін основного засобу на неподібний актив	Спочатку проводиться уцінка основного засобу який передається на різницю між його залишковою вартістю та вартістю об'єкта на який обмінюється. Уцінка відображається за дебетом рахунку 975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій». Потім залишкова вартість основного засобу списується з балансу підприємства за кредитом 10 рахунку «Основні засоби» з відповідними субрахунками на рахунок витрат – дебет 976 «Списання необоротних активів». Знос переданого основного засобу списується за дебетом 131 «Знос основних засобів». Дохід від бартерної операції відображається за кредитом 746 рахунку

		«Інші доходи», та оприбутковується на 10 рахунок з відповідними субрахунками.
6	Створення власними силами	Усі витрати понесені при виготовленні передбачені п. 7 П(С)БО 7 обліковуються за дебетом 152 рахунку «Придбання (виготовлення) основних засобів», після того, як виготовлення основного засобу закінчено і об'єкт готовий до експлуатації, вся накопичена сума зі 152 рахунку списується на 10 рахунок «Основні засоби» з відповідними субрахунками.
7	Отримання в оренду (операційну, фінансову)	Об'єкт операційної оренди відображається орендарем на позабалансовому рахунку 01 «Орендовані необоротні активи» за вартістю, вказаною в угоді про оренду. Нарахування амортизації об'єкта розглядуваної оренди здійснюється орендодавцем. Належна за користування першим плата в орендаря визнається іншими операційними витратами відповідного звітного періоду. Орендар відображає в бухгалтерському обліку одержаний у фінансову оренду об'єкт одночасно як актив і зобов'язання за найменшою на початок строку оренди оцінкою: справедливою вартістю активу або теперішньою вартістю мінімальних орендних платежів: Дебет 10 «Основні засоби» Кредит 531 «Зобов'язання з фінансової оренди». Амортизація об'єкта фінансової оренди нараховується орендарем протягом періоду очікуваного використання активу. Метод нарахування амортизації об'єкта фінансової оренди визначається орендарем у відповідно до П(С)БО 7.
8	Зарахування на баланс, неохоплених обліком основних засобів	Лишки необоротних активів (основних засобів та нематеріальних активів) виявлені при інвентаризації, оприбутковуються на баланс наступним записом : Дебет рахунку 10 «Основні засоби» чи 12 «Нематеріальні активи» Кредит рахунку 719 «Інші доходи від операційної діяльності»

[21].

У плані рахунків бухгалтерського обліку підприємств (наказ Мінфіну від 30.11.1999 № 291) необоротні активи представлено класом 1. Класифікація необоротних активів для цілей бухгалтерського обліку за ним наведена у таблиці 2.2.

Незалежно від способу надходження необоротних активів на підприємство «УКРБУД», їх оприбутковують та оформлюють відповідні первинні документи:

- Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (ф. № 03-1) – при надходженні основних засобів та інших необоротних матеріальних активів;

Таблиця 2.2

Класифікація необоротних активів для цілей бухгалтерського обліку

Група необоротних активів	Рахунки обліку	Найбільш типові приклади	Правила обліку
Інвестиційна нерухомість	100	Нерухомість, яка використовується виключно для отримання доходу шляхом здавання в оренду.	НП(С)БО 32, МСБО 40
Основні засоби	101-109	Земля, будівлі та споруди, машини, обладнання, автомобілі, тварини, інструменти, прилади, меблі.	НП(С)БО 7, МСБО 16
Інші необоротні матеріальні активи	111-117	Інші різновиди основних засобів: тимчасові споруди (забори, фургони, кіоски), малоцінні необоротні матеріальні активи (МНМА , це основні засоби вартістю ≤ 20 000 грн*), книги у бібліотеках, вартість поліпшень чи модернізації орендованих основних засобів.	НП(С)БО 7, МСБО 16
Нематеріальні активи	121-127	Ліцензії на використання комп'ютерних програм, придбані торгівельні марки, інші об'єкти інтелектуальної власності.	НП(С)БО 8, МСБО 38
Накопичений знос (амортизація)	131-134	Знос (амортизація), які були накопичені за всі роки (основних засобів, нематеріальних активів, біологічних активів).	НП(С)БО 7, НП(С)БО 7, НП(С)БО 30
Довгострокові фінансові інвестиції	141-143	Придбані акції інших підприємств з метою контролю та отримання дивідендів тривалий період, облігації зі строком погашення більше року тощо; можуть бути довгострокові банківські депозити (більше року).	НП(С)БО 12, МСБО 32
Капітальні інвестиції	151-155	Кошти витрачені на створення основних засобів, нематеріальних активів, довгострокових біологічних активів.	НП(С)БО 7, НП(С)БО 7, НП(С)БО 30
Довгострокові біологічні активи	161-166	У сільськогосподарських підприємств тварини, які використовуються з метою довгострокового отримання доходу (стадо дійних корів, коні, вівці, інша худоба); багаторічні насадження, наприклад яблуневі сади.	НП(С)БО 30, МСБО 40
Відстрочені податкові активи	17	Штучний актив, який виникає внаслідок особливостей розрахунку податку на прибуток, зокрема перенесення збитку за податковою декларацією на наступні періоди. Може існувати тільки у платників податку на прибуток.	НП(С)БО 17, МСБО 12
Довгострокова дебіторська заборгованість	181-183	Дебіторська заборгованість з терміном погашення більше року, наприклад видана позика працівнику, заборгованість по отриманому векселю.	НП(С)БО 10, МСБО 32
Інші необоротні активи	184	Можуть бути довгострокові витрати майбутніх періодів; також можуть бути довгострокові депозити, якщо використання грошей неможливе протягом 12 місяців; активи, які виникають по орендованим основним засобам при застосуванні норм нового МСФЗ 16 "Оренда" .	НП(С)БО 1, МСФЗ 16
Гудвіл	19	Штучний актив, який виникає при придбанні підприємств, цілісних майнових комплексів, контрольних пакетів акцій і складанні консолідованої фінзвітності. Гудвіл = ціна придбання – (придбані активи – набуті зобов'язання).	НП(С)БО 2, НП(С)БО 19, МСФЗ 3

* 20 000 грн – це цифра для податкових цілей з пп. 138.3.4 ПКУ. Можливе застосування й іншої вартісної межі згідно наказу (положення) про облікову політику підприємства.

- Акт введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів (ф. № НА-1) при надходженні нематеріальних активів.

Кожному об'єкту на підприємстві присвоюють інвентарний номер, який надалі проставляють у всіх документах, якими оформляють рух

об'єкта. На кожен об'єкт основних засобів та інших необоротних матеріальних активів відкривають інвентарну картку (ф. № 03-6); на об'єкти нематеріальних активів – інвентарну картку обліку об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів (ф. НА-2), які є регістрами аналітичного обліку. На однотипні за призначенням та умовами використання об'єкти, які введені (надійшли) у господарський оборот в одному календарному місяці та закриті за однією відповідальною за їх використання особою, можна відкривати одну загальну інвентарну картку.

Якщо необоротні активи, придбані у постачальників за грошові кошти, то витрати, пов'язані з їх придбанням відображають за дебетом рахунка 15 "Капітальні інвестиції". При цьому можливі такі бухгалтерські записи (таблиця 2.3):

– на вартість придбаних необоротних активів:

Д-т 15.2, 15.3, 15.4 К-т 63.1

– на суму транспортно-заготівельних, інших витрат, пов'язаних із доставкою необоротного активу та доведенням його до стану, в якому він придатний до використання:

Д-т 15.2, 15.3, 15.4 К-т 68.5

– на суму податкового кредиту з ПДВ, включеного в рахунки постачальників, інших кредиторів:

Д-т 64.1 К-т 63.1, 68.5

– на суму страхових платежів:

Д-т 15.2, 15.3, 15.4 К-т 65.1, 68.5

– зарахування необоротного активу на баланс підприємства:

Д-т 10, 11, 12 К-т 15.2, 15.3, 15.4.

Таблиця 2.3.

Кореспонденція рахунків з обліку надходження необоротних активів,
придбаних за грошові кошти у постачальників

№ з/п	Зміст господарської операції	Підстава (документ)	Кореспонденція рахунків	
			Дебет	Кредит
	1	2	3	4
1.	Отриманий рахунок постачальника за верстат шліфувальний	Рахунок	15.2	63.1
2.	Відображений податковий кредит з ПДВ*	Податкова накладна	64.1	63.1
3.	Відображені транспортні витрати, пов'язані з доставкою та розвантаженням верстата	Рахунок	15.2	68.5
4.	Відображений податковий кредит з ПДВ	Податкова накладна	64.1	63.1
5.	Оприбутковано верстат за первісною вартістю	Акт 03-1	10.4	15.2
6.	Оплачений рахунок постачальника за верстат	Виписка банку	63.1	31.1

Аналогічні записи можливі при підрядному способі виконання робіт, пов'язаному зі спорудженням, будівництвом, розробкою необоротних активів сторонніми організаціями, з якими укладений цивільно-правовий договір підряду. Підприємство-замовник, у такому

випадку, здійснює облік витрат на субрахунку 15.1 і веде розрахунки з підрядником за виконані та прийняті за актами роботи (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4.

Кореспонденція рахунків з обліку надходження необоротних активів, які потребують монтажу, придбаних за грошові кошти у постачальників

№ з/п	Зміст господарської операції	Підстава (документ)	Кореспонденція рахунків	
			Дебет	Кредит
	1	2	3	4
1.	Отримане обладнання	Рахунок	20.5*	63.1
2.	Відображені витрати, пов'язані з доставкою	Рахунок	15.2	68.5
3.	Обладнання передане в цех для монтажу	Акт 03-1	15.2	20.5
4.	Використані для монтажу запасні частини	Накладна	15.2	20.7
5.	Нарахована заробітна плата робітникам, які виконували монтаж	Наряд, розрахунково-платіжна відомість	15.2	66.1

[22].

Облік вибуття і списання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів на підприємстві «УкрБуд»

Вибуття основних засобів на даному підприємстві, що аналізується – «УкрБуд» може здійснюватись по таких причинах:

- непридатність для подальшого використання;

- виявлені під час інвентаризації нестачі;
- через фізичне і моральне старіння;
- пошкодження від аварій чи стихійного лиха (за умови, що відновлення їх неможливе або економічно недоцільне і вони не можуть бути реалізовані);
- продаж;
- безоплатна передача

Знос основних засобів в розмірі 100% не є підставою для списання. Повинен бути встановлений факт їх непридатності для подальшого використання.

Вибуття основних засобів відображено в таблиці 2.5

Таблиця 2.5

Вибуття основних засобів

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків (субрахунків)	
	Д-т	К-т
Передаємо безоплатно необоротні активи за операціями з внутрішнього переміщення в межах одного органу управління майном	51	10, 11
Відображаємо суму зносу, який нарахований на ці необоротні активи	1411, 1412, 1414	8014, 8114, 5511, 5512
Облік ОЗ у разі їх вибуття у інших випадках здійснюємо відображенням: <ul style="list-style-type: none"> • суми зносу основних засобів 	1411, 1414	10
<ul style="list-style-type: none"> • їх залишкової вартості 	8411	10
У разі вибуття основного засобу, який було раніше дооцінено, суму дооцінки відносимо на фінансовий результат	5311	5512

Розроблено автором

Для визначення непридатності основних засобів для подальшої експлуатації на ДПАТ «УкрБуд», а також виявлення причин списання та визначення подальших подій щодо необоротних активів - продаж, ліквідація чи безоплатна передача, вирішує створена наказом керівника постійно діюча комісія.

Комісія проводить огляд об'єкта, технічної документації, реального стану, проценту зношеності і виносить рішення щодо його подальшого використання.

Оскільки майно бюджетних установ є державною власністю, то дозвіл на списання основних засобів в залежності від їх первісної вартості надаються керівниками різного рівня.

Тому при встановленні непридатності об'єктів до подальшої експлуатації комісія виносить рішення про списання та узгоджує його з керівником установи та, якщо це необхідно, надсилає до вищого органу запит про дозвіл на списання об'єктів (за підписом керівника установи).

Далі комісія, що проводила огляд об'єкта на підставі технічної документації, встановлює комплектність основних засобів, наявність в них дорогоцінного каміння чи металів.

Для оцінки придатності окремих об'єктів основних засобів: комп'ютерів, холодильників, телевізорів та іншої складної техніки запрошується спеціаліст сторонньої організації, який дає заключення про стан об'єктів та можливість їх експлуатації. Такий висновок оформляється Актом за підписом експерта та печаткою організації, де він працює. Дані цього Акту включаються до "Акту на списання основних засобів" ф. ОЗ-3, а сам Акт є додатком до ф. ОЗ-3 .

Важливим моментом є встановлення винних осіб у передчасному вибутті об'єкта, бо саме вони несуть матеріальну відповідальність за відшкодування завданих збитків ПРАТ «УКРБУД» відповідно .

Комісія також оцінює вартість деталей та інших технічних механізмів, що придатні для подальшого використання і складає на них додатковий акт, в якому вказує їх назви, кількість та вартість.

Продаж об'єктів здійснюється виключно через аукціон або ж за конкурсом відповідно до "Порядку відчуження об'єктів державної власності" № 803 від 06.06.2007 р.

Відчуження майна здійснюється шляхом його продажу, об'єднання вкладів учасників (простого товариства) за договором про спільну діяльність (якщо за договором простого товариства виникає право спільної власності на таке майно).

Відчуження майна шляхом його продажу здійснюється на конкурентних засадах через біржі, аукціони, за конкурсом. Аукціон або конкурс проводиться за наявності не менш як двох учасників.

Безоплатна передача здійснюється відповідно до Постанови КМУ від 21.09.98 р. № 1482 "Про передачу об'єктів державної та комунальної власності".

Об'єкти, які неможливо продати чи передати безоплатно підлягають ліквідації.

По результатах своєї роботи комісія на підприємстві складає акти типової форми. Акти, які складаються на підприємстві «УкрБуд» представлені нижче:

1. "Акт на списання основних засобів" ф. ОЗ-3.
2. "Акт на списання автотранспортних засобів" ф. ОЗ-4.
3. "Акт на списання з балансу бюджетних установ і організацій вилученої з бібліотеки літератури" ф. ОЗ-5.

Всі акти складаються в 2-х примірниках. Один передається в бухгалтерію, а один - матеріально-відповідальній особі, яка на підставі цього акту робить запис в Інвентарний список про вибуття об'єкта.

Акти на списання підписуються членами комісії та затверджуються керівником.

Необоротні активи в обліковій політиці.

Правила бухгалтерського обліку (НП(С)БО, МСФЗ) дають можливість обирати цілу низку параметрів обліку необоротних активів, які визначаються в обліковій політиці підприємства. Так, підприємство саме вирішує, якими будуть: методи нарахування амортизації (зносу) необоротних активів. Це можливо для основних засобів, інвестиційної нерухомості, МНМА, нематеріальних і біологічних активів; вартісна межа розділення МНМА та основних засобів. Підприємства застосовують здебільшого межу з ПКУ – 20000 грн або колишню, яка діяла у ПКУ до травня 2020 року – 6000 грн.; методи оцінки необоротних активів – за справедливою вартістю чи за історичною (фактичною). Це особливо актуально для основних засобів, інвестиційної нерухомості, нематеріальних і біологічних активів; ліквідаційна вартість – це вартість, яку буде коштувати актив після закінчення строку його амортизації. Це питання обліку основних засобів і нематеріальних активів. На практиці вона береться здебільшого рівною нулю; очікуваний строк корисного використання – скільки років планується використовувати активи. На практиці, як правило, беруться строки з Податкового кодексу [21].

Опис облікової політики щодо основних засобів підприємства.

Основні засоби відображаються за вартістю придбання за вирахуванням накопиченої амортизації на дату останнього балансу та будь-яких накопичених збитків від зменшення корисності. Компанія використовує вартісний критерій при визнанні об'єкта основним засобом. Об'єкт підлягає визнанню у складі основних засобів, якщо його вартість перевищує 6 000 грн. (з 23.05.2020р. - 20 000 грн.), а термін його експлуатації є більшим за 1 рік, крім об'єктів нерухомості,

вартісний критерій по яким складає 30 000 грн. Витрати, понесені після введення основних засобів в експлуатацію, наприклад, поточний ремонт, технічне обслуговування та капітальний ремонт як правило, відображаються у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) в періоді, коли вони були понесені. У ситуаціях, коли можна чітко довести, що зазначені витрати призвели до збільшення майбутніх економічних вигод, що очікуються від використання об'єкту основних засобів понад первісно очікувані економічні вигоди, такі витрати капіталізуються як додаткова вартість основних засобів. Прибуток або збиток, що виникає від припинення визнання об'єкта основних засобів активом, визнається як різниця між чистими надходженнями від вибуття та балансовою вартістю об'єкта. Балансова вартість основних засобів переглядається на предмет зменшення їх корисності, коли певні події чи обставини вказують на те, що балансова вартість активу не зможе бути повністю відшкодована. У випадку встановлення ознак зменшення корисності активу та перевищення його балансової вартості над оціночною ліквідаційною вартістю, вартість такого активу або Компанії активів, що генерує грошові потоки, списується до вартості очікуваного відшкодування. Вартість очікуваного відшкодування основних засобів визначається, як більша з двох величин: справедлива вартість мінус витрати на продаж або цінність використання активу. При визначенні цінності використання активу прогнозні потоки грошових коштів дисконтуються до їх теперішньої вартості із застосуванням ставки дисконту до оподаткування, що відображає поточні ринкові оцінки вартості грошових коштів у часі та ризики, пов'язані з даним активом. Переоцінка (дооцінка або уцінка) балансової вартості основних засобів, нематеріальних активів до їхньої справедливої вартості може здійснюватись дочірнім підприємством за погодженням з Компанією на підставі відповідного наказу керівника

раз на рік станом на 31 грудня, якщо їх залишкова вартість має суттєве відхилення від справедливої. Суттєвим відхиленням вважати 10% від валюти балансу. Справедливу вартість зазначених активів формувати на рівні вільних ринкових цін на аналогічні активи з урахуванням рекомендацій, викладених у МСФЗ. Дооцінка закривається на нерозподілений прибуток щоквартально по мірі нарахування амортизації за необоротними активами, або в момент вибуття таких необоротних активів.

2.2. Проблемні питання амортизації необоротних матеріальних активів будівельних підприємств

Основною передумовою функціонування підприємства будь-якого виду діяльності та розміру є наявність необоротних активів. Саме вид діяльності підприємства обумовлює їх кількість, а отже, вартість, рівень оновлення та ступінь зносу. Основні засоби є елементом праці, тобто її знаряддям, за допомогою яких працівник змінює (створює) предмет праці або які є необхідними матеріально-технічними умовами для здійснення процесу виробництва, торгівлі, заготівель тощо. Тому з метою досконалого ведення обліку основних засобів необхідно чітко дотримуватись порядку нарахування амортизації та використовувати нормативні акти, що регламентують їх облік. Для визначення проблемних питань нарахування амортизації необоротних активів необхідно, в першу чергу, визначитись з економічним змістом поняття «амортизація» та особливостями нормативного регулювання її нарахування та обліку. За економічним змістом амортизація необоротних активів (НА) є грошовим вираженням їх зносу, способом поступового перенесення їх вартості на створюваний продукт та шляхом накопичення коштів на відновлення НА, яке забезпечується виключенням суми амортизаційних відрахувань з оподаткованого

прибутку. Щодо останнього положення точаться дискусії серед науковців і має місце певна відмінність між економічним змістом амортизації та сучасною методологією бухгалтерського обліку, що врегульовано значною мірою введенням для накопичення нарахованих амортизаційних відрахувань позабалансового рахунку 09 «Амортизаційні відрахування». Щодо нормативного забезпечення нарахування та обліку амортизації, на сьогодні воно досить повне і досконале – національні стандарти бухгалтерського обліку відповідають міжнародним, максимально наближено порядок нарахування амортизації в бухгалтерському обліку та з метою оподаткування, суб'єктам господарювання надано можливість вибору з ряду законодавчо визначених варіантів. В той же час проблеми нарахування амортизації залишаються, зокрема, в неприбуткових організаціях, де її нарахування не відповідає більшості складових її економічного змісту.

На сьогоднішній день можна виділити наступні групи проблем нарахування амортизації необоротних активів підприємства:

- пов'язані з оподаткуванням підприємств;
- обумовлені певними труднощами вибору на підприємствах;
- пов'язані зі специфічними необоротними активами та видами економічної діяльності.

Методи амортизації основних засобів (ОЗ)

П(С)БО 7 «Основні засоби» визначає амортизацію – як систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації).

Об'єктом амортизації є вартість, яка амортизується (окрім вартості земельних ділянок, природних ресурсів і капітальних інвестицій).

Вартість, яка амортизується, - первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості.

Ліквідаційна вартість – сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство/установа очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією).

Строк корисного використання (експлуатації) – очікуваний період часу, протягом якого необоротні активи будуть використовуватися підприємством/установою або з їх використанням буде виготовлено (виконано) очікуваний підприємством/установою обсяг продукції (робіт, послуг).

При визначенні строку корисного використання (експлуатації) враховується:

- очікуване використання об'єкта підприємством/установою з урахуванням його потужності або продуктивності;
- фізичний та моральний знос, що передбачається;
- правові або інші обмеження щодо строків використання об'єкта та інші фактори.

Зауважимо, що на практиці при надходженні основних засобів (ОЗ) дуже важко або майже неможливо визначити їх ліквідаційну вартість.

В такому випадку або коли ліквідаційна вартість становить несуттєву (незначну) суму, вважають, що вона дорівнює нулю.

Метод амортизації об'єкта основних засобів обирається підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання та переглядається у разі зміни очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання.

У П(С)БО 7 «Основні засоби» визначені такі методи амортизації основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів):

- 1) прямолінійний;

- 2) зменшення залишкової вартості;
- 3) прискореного зменшення залишкової вартості (подвійного залишку, що зменшується);
- 4) кумулятивний;
- 5) виробничий.

Крім того, для двох груп ОЗ (класифікація ОЗ по групам наведена у матеріалі «Визнання та класифікація основних засобів» [23], а саме для малоцінних необоротних матеріальних активів (МНМА) і бібліотечних фондів [24] пропонує спрощений метод: амортизація об'єктів цих груп може нараховуватися у першому місяці використання об'єкта в розмірі 50 відсотків його вартості, яка амортизується, та решта 50 відсотків вартості, яка амортизується, у місяці їх вилучення з активів (списання з балансу) внаслідок невідповідності критеріям визнання активом або в першому місяці використання об'єкта 100 відсотків його вартості.

В міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» [25] прямо вказується на три методи:

- 1) прямолінійний метод;
 - 2) метод зменшення залишку;
 - 3) метод суми одиниць продукції (аналог нашого виробничого методу).
- Результатом застосування прямолінійного методу амортизації є постійні відрахування протягом терміну корисного використання, якщо ліквідаційна вартість активу не змінюється.

Результатом застосування методу зменшення залишку є зменшення суми відрахувань протягом терміну корисного використання.

Результатом застосування методу суми одиниць продукції є відрахування, базовані на очікуваному використанні або продуктивності активу.

Важливо пам'ятати, що МСБО 16 не встановлює обмежень для застосування інших методів амортизації, якщо вони є більш доречними (тобто вищенаведений перелік не є вичерпним).

Методи обліку необоротних активів на підприємстві ДПАТ «УКРБУД» відображені в обліковій політиці. Відповідно до наказу про облікову політику придбані нематеріальні активи капіталізуються за собівартістю їх придбання. Витрати на придбання нематеріальних активів амортизуються прямолінійним методом протягом корисного терміну їх використання (від 1 до 20 років). Перше визнання нематеріальних активів обліковуються на балансе за собівартістю за вирахуванням накопиченої амортизації та накопичених збитків від знецінення. Терміни і методи нарахування амортизації переглядаються на кінець кожного фінансового року.

Якщо очікуваний термін корисного використання значно відрізняється від попередніх розрахунків, термін амортизації нематеріальних активів змінюється.

Амортизація основних засобів нараховується за прямолінійним методом на основі таких очікуваних строків корисної експлуатації групи основних засобів:

Земля не амортизуються

Будинки та споруди 20-60 років

Машини та обладнання 3-10 років

Транспортні засоби 5-8 років

інші основні засоби 3-8 років

Терміни та методи нарахування амортизації переглядаються на кінець кожного фінансового року.

Прямолінійний метод

Прямолінійний метод нарахування амортизації передбачає рівномірний розподіл вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів.

Під вартістю, яка амортизується мають на увазі первісну або переоцінену вартість об'єкта за вирахуванням його ліквідаційної вартості.

Прямолінійний метод нарахування амортизації найпоширеніший у світі за свою простоту у розрахунках. Цей метод застосовується для тих об'єктів основних засобів, які протягом всього строку експлуатації виконують приблизно постійний обсяг робіт. Однак, даний метод не враховує вплив наступних факторів:

- моральний знос об'єкта;
- виробничу потужність ОЗ у різні роки експлуатації;
- збільшення витрат на ремонт в останні роки експлуатації об'єкта ОЗ.

Для того, щоб краще зрозуміти суть амортизації прямолінійним методом, пропонується розглянути приклад з ДПАТ «УкрБуд».

На підприємстві використовується об'єкт ОЗ, первісна вартість якого 200 000 грн, а ліквідаційна вартість — 10 000 грн. Термін експлуатації об'єкта становить п'ять років.

Далі, на підставі вищенаведених даних, визначимо необхідні для нарахування амортизації показники. Вартість, яка амортизується (V_a), визначається у сумі:

$$V_a = 200\ 000 \text{ грн} - 10\ 000 \text{ грн} = 190\ 000 \text{ грн.}$$

Річна сума амортизації (A_p) становить:

$$A_p = 190\ 000 \text{ грн} : 5 = 38\ 000 \text{ грн.}$$

Місячна сума амортизації (A_m) дорівнює:

$$A_m = 38\ 000 \text{ грн} : 12 = 3\ 1667 \text{ грн.}$$

До переваг прямолінійного методу можна віднести: простоту і точність розрахунку, рівномірність розподілу амортизаційних

відрахувань за обліковими періодами. А до недоліків: моральний знос не враховується і також та сама проблема з виробничою потужністю активів у різні періоди експлуатації.

Прискорені методи амортизації

Їх суть в тому, що на початку експлуатації ОЗ суми нарахованої амортизації значно перевищують амортизаційні суми, нараховані наприкінці служби об'єкта. З часом витрати на ремонт об'єкта ОЗ збільшуються і в кінці строку експлуатації стають набагато вищими, ніж на початку. Таким чином, сума амортизаційних витрат і сума витрат на ремонт об'єкта ОЗ залишається майже постійною величиною у часі.

Прискорені методи амортизації доцільно використовувати для об'єктів ОЗ, які швидко морально застарівають, або з часом значно збільшуються витрати на їх ремонт (електронна техніка, транспорт).

У П(С)БО 7 прискореними методами амортизації є: метод зменшення залишкової вартості; метод прискореного зменшення залишкової вартості та кумулятивний метод.

Метод зменшення залишкової вартості

За цим методом річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітнього року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації. Річна норма амортизації (у відсотках) обчислюється як різниця між одиницею та результатом кореня ступеня кількості років корисного використання об'єкта з результату від ділення ліквідаційної вартості об'єкта на його первісну вартість.

$$A = C_3 \times \left(1 - \sqrt[t]{\frac{C_L}{C_{\Pi}}}\right),$$

де S_z – залишкова або первісна вартість об'єкта ОЗ на дату початку нарахування амортизації;

S_l – ліквідаційна вартість об'єкта ОЗ;

S_p – первісна вартість об'єкта ОЗ;

T – термін корисного використання об'єкта ОЗ (років).

Річна норма амортизації визначається за формулою:

$$1 - \sqrt[T]{\frac{S_l}{S_p}}$$

Метод прискореного зменшення залишкової вартості

За цим методом річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється, виходячи із строку корисного використання об'єкта, і подвоюється.

Отже, тут ліквідаційна вартість об'єкта не має значення.

Амортизаційні відрахування = Залишкова вартість x Річна норма амортизації x 2

Річна норма амортизації визначається діленням 100% на кількість років корисного використання об'єкта ОЗ.

Сума амортизаційних відрахувань за останній рік обмежена сумою, необхідною для зменшення залишкової вартості до ліквідаційної, яка за цим методом завжди дорівнює нулю.

Місячна сума амортизації визначається діленням річної суми амортизації на 12:

Кумулятивний метод

Його ще називають методом списання вартості за сумою чисел років. За цим методом річна сума амортизації визначається як добуток вартості, яка амортизується, та кумулятивного коефіцієнта.

Кумулятивний коефіцієнт розраховується діленням кількості років, що залишаються до кінця строку корисного використання об'єкта основних засобів, на суму числа років його корисного використання.

$$A_m = K_k \times (P_v - L_v)$$

$$K_k = \frac{C_r}{C_p},$$

де A_m – амортизаційні відрахування;

K_k – кумулятивний коефіцієнт;

P_v – первісна вартість;

L_v – ліквідаційна вартість;

C_r – число років, що залишається до кінця строку корисного використання об'єкта ОЗ;

C_p – сума років строку корисного використання об'єкта ОЗ.

Залишкова вартість зменшується поки не досягне ліквідаційної вартості.

Місячна сума амортизації визначається діленням річної суми амортизації на 12:

Виробничий метод

Цей метод не відноситься до прискорених методів амортизації і вважається найбільш наближеним до реальних бізнесових процесів.

За цим методом місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації. Виробнича ставка амортизації обчислюється діленням вартості, яка амортизується, на загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта основних засобів.

$$A_m = F_o \times V_c$$

$$V_c = \frac{(P_v - L_v)}{Z_o}$$

де A_m – амортизаційні відрахування;

F_o – фактичний обсяг продукції (робіт, послуг);

Вс – виробнича ставка;

Пв – первісна вартість;

Лв – ліквідаційна вартість;

Зо – загальний розрахунковий обсяг виробництва.

Однак на практиці при використанні виробничого методу найбільші труднощі виникають з визначенням обсягу виробництва. Тому фахівці рекомендують особливо уважно ставитись до періодичного перегляду терміну експлуатації об'єктів ОЗ.

Методи кумулятивний, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості показують наступні переваги у використанні: найкраще підходять для основних засобів, з швидким моральним зносом, а також наступною перевагою є те, що вони дозволяють зменшити оподатковуваний прибуток в перші роки, що актуально особливо для новостворених підприємств. Негативні сторони цих трьох методів можна виділити такі: складні у використанні, потребують проведення переоцінки основних засобів, під час розрахунків завищується показник витрат, як наслідок, це дозволяє об'єктивно відобразити реальний фінансовий стан.

Виробничий метод доцільно використовувати для ОЗ, знос яких залежить від інтенсивності їх використання, або для ОЗ, які самостійно можуть виконувати визначений обсяг робіт (верстати, вантажні авто). Виробничий метод дозволяє максимально вірно обрахувати стан зносу об'єкту основних засобів, оскільки сума амортизації буде пропорційною вартості випущеної продукції або наданих послуг. Ще один недолік щодо використання цього методу - заборона його для цілей оподаткування.

Нарахування амортизації в податковому обліку

Розрахунок амортизації ОЗ в податковому обліку здійснюється відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського

обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності. При такому розрахунку застосовуються методи нарахування амортизації, передбачені національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, крім «виробничого» методу (пп. 138.3.1 п. 138.3 ст. 138 ПКУ) [26]

При цьому для розрахунку амортизації вартість ОЗ визначається без урахування їх переоцінки (уцінки, дооцінки), проведеної відповідно до положень бухгалтерського обліку.

Не підлягають амортизації та проводяться за рахунок відповідних джерел:

- вартість гудвілу;
- витрати на придбання / самостійне виготовлення невиробничих основних засобів, невиробничих нематеріальних активів;
- витрати на ремонт, реконструкцію, модернізацію або інші поліпшення невиробничих основних засобів, невиробничих нематеріальних активів пп. 138.3.2 п. 138.3 ст. 138 ПКУ [27].

Також для при розрахунку амортизаційних відрахувань в податковому обліку встановлені мінімально допустимі строки амортизації основних засобів (пп. 138.3.3 п. 138.3 ст. 138 ПКУ)

Причому у разі коли строки корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів в бухгалтерському обліку менше ніж мінімально допустимі строки амортизації основних засобів та інших необоротних активів, то для розрахунку амортизації використовуються строки, встановлені (пп. 138.3.3 п. 138.3 ст. 138 ПКУ)

У разі коли строки корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів в бухгалтерському обліку дорівнюють або є більшими, ніж ті, що встановлені цим підпунктом, то для розрахунку амортизації використовуються строки корисного використання

(експлуатації) об'єкта основних засобів, встановлені в бухгалтерському обліку.

Під час розрахунку амортизації за прямолінійним методом щодо основних засобів четвертої групи можуть використовувати починаючи з 1 січня 2017 року мінімально допустимий строк амортизації, який дорівнює два роки, якщо витрати на придбання таких основних засобів понесені (нараховані) платником податків після 1 січня 2017 року та в разі, якщо для таких основних засобів одночасно виконуються вимоги:

- основні засоби не були введені в експлуатацію та не використовувалися на території України;
- основні засоби введені в експлуатацію в межах одного з податкових (звітних) періодів починаючи з 1 січня 2017 року до 31 грудня 2018 року;
- основні засоби використовуються у власній господарській діяльності та не продаються або не надаються в оренду іншим особам (за виключенням платників податків, основним видом діяльності яких є послуги з надання в оренду майна). П. 43 підрозділу 4 розділу XX ПКУ Див ІПК від 20.06.2017 № 732/ІПК/28-10-01-03-11 "Щодо розрахунку амортизації за прямолінійним методом по основних засобах четвертої групи"[28].

Облік та відображення амортизації об'єкту що будується

У разі, якщо на підприємстві технікою, яка знаходиться на балансі, будується будівля для подальшого використання в господарській діяльності, то вона не амортизується, оскільки ще не введена в експлуатацію.

При цьому, амортизація будівельної техніки, сума якої у формуванні фінансового результату участі не бере, враховується при визначенні різниць, коригуючих фінансовий результат.

Так, витрати на амортизацію основних засобів обліковуються відповідно до положень ст.138 Податкового кодексу України, незалежно від включення такої амортизації до складу витрат за правилами бухгалтерського обліку (зокрема, коли вона включена до вартості об'єкту незавершеного будівництва).

Керуючись п. 138.1 та п.138.2 Податкового кодексу, фінансовий результат до оподаткування збільшується на суму амортизації основних засобів, нарахованої в бухобліку, та зменшується на суму амортизації таких основних засобів, розрахованої відповідно до п. 138.3 Кодексу. Тобто, при визначенні різниць враховується вся сума нарахованої у звітному періоді амортизації основних засобів без виділення тільки тієї її частини, яка вплинула на фінансовий результат звітного періоду у складі витрат.

Інформація по всіх об'єктах основних засобів ДПАТ «УкрБуд», які підлягають амортизації в податковому обліку, відображаються в додатку АМ до декларації з податку на прибуток (за формою, затвердженою наказом Міністерства фінансів від 20.10.15 №897). Тому, сума податкової амортизації техніки, що працює на будівництві складу, потрапляє до підсумкового рядку 1.2.1 додатку АМ, а звідти - до рядку 1.2.1 додатку РІ до декларації. При цьому, в рядку 1.1.1 додатку РІ має відобразитись бухгалтерський показник амортизації таких основних засобів.

Підсумкова позитивна різниця (рядок 03 додатку РІ) відображається у рядку 03 декларації та збільшує фінансовий результат за звітний період та відповідно, збільшує об'єкт оподаткування податком на прибуток (рядок 04 декларації).

Якщо суми амортизації основних засобів за даними бухгалтерського та податкового обліку є рівними, то підсумкова різниця дорівнює нулю. В такому випадку платнику теж необхідно

заповнити відповідні рядки додатку РІ до декларації, в якому показники рядків 1.1.1 та 1.2.1 будуть однаковими[29].

Щодо проблем оподаткування, то на сьогодні максимально скасовано різниці між порядком нарахування амортизації в бухгалтерському обліку і з метою визначення об'єкту оподаткування податком на прибуток. Фактично залишились наступні різниці: з метою оподаткування не нараховується амортизація на невиробничі необоротні активи, відсоток їх індексації визначається виходячи з індексу інфляції, не дозволяється застосування виробничого методу нарахування амортизації. Якщо перші дві різниці уявляються логічними та обґрунтованими – зокрема, прийняті в бухгалтерському дооцінка до справедливої вартості, збільшення корисності, дооцінка повністю амортизованих необоротних активів збільшують розмір амортизаційних відрахувань безвідносно до реальних витрат на придбання необоротних активів і не відповідають фіскальним вимогам. Але заборона використання виробничого методу нарахування амортизації не виглядає достатньо обґрунтованою і може бути пов'язана тільки з визначенням мінімальних термінів експлуатації необоротних активів. Враховуючи, що виробничий метод є найбільш обґрунтованим і завжди використовувався при нарахування амортизації транспортних засобів, будівельних машин і механізмів, підприємства відповідних видів діяльності отримують значну різницю між амортизацією в бухгалтерському обліку і з метою оподаткування, що невиправдано ускладнює їхній облік. Вважаємо доцільним дозволити використання виробничого методу нарахування амортизації необоротних активів з певною прив'язкою до мінімальних строків експлуатації.

Щодо проблем вибору методу амортизаційних відрахувань на підприємстві «УКРБУД» можна віднести наступні пункти:

1. Проблема вибору методу амортизації обумовлена наявністю у кожного з методів власних переваг та недоліків.

2. Проблема точного встановлення терміну експлуатації основних засобів та нематеріальних активів для визначення сум амортизаційних відрахувань. Термін експлуатації основних засобів та нематеріальних активів встановлюється з врахуванням Податкового кодексу України, яким визначаються мінімальні строки експлуатації, та технічною документацією підприємства, але в багатьох випадках встановити точний термін досить складно.

3. Проблема встановлення ліквідаційної вартості об'єктів основних засобів та нематеріальних активів. На практиці визначити ліквідаційну вартість об'єкта основних засобів або нематеріальних активів досить складно, оскільки строк використання їх – декілька років і точно дати прогноз щодо суми коштів, що може бути одержана від їх реалізації, практично неможливо. Тому здебільшого бухгалтери роблять припущення, що ліквідаційна вартість є рівною нулю, тим самим уникаючи вирішення цього питання. Внаслідок такого припущення йде унеможливлення використання одного із методів нарахування амортизації – методу зменшення залишкової вартості. Другою проблемою може бути особлива увага податкових органів до нульової ліквідаційної вартості, оскільки чим більша ліквідаційна вартість, тим нижчі суми, які можуть бути віднесені до витрат, і ліквідаційна вартість таким чином є засобом впливу на суму податку на прибуток підприємства.

4. Проблема визначення об'єкта необоротних активів, зокрема, основних засобів, на який нараховується амортизація – так, принтер може враховуватись як окремий об'єкт, так і в складі комп'ютера; при витратах на поліпшення ОЗ орендарем створюється окремий об'єкт для нарахування амортизації. Особливі складності можуть виникнути при

нарахування амортизації будівель, які з одного боку є окремим неподільним об'єктом, а з другого – різні їх частини можуть бути власністю різних суб'єктів.

Специфічними об'єктами ОЗ, на які з метою оподаткування амортизація не нараховується, а в бухгалтерському обліку нараховується одночасно з визнанням витрат в сумі нарахованої амортизації є житлові будинки, об'єкти зовнішнього благоустрою, автомобільні дороги загального користування. Це обумовлено як відсутністю в амортизації таких об'єктів накопичення коштів на подальше їх відновлення (воно здійснюється за рахунок держави, фізичних або юридичних осіб), так і перенесенням вартості на продукт, створення якого не здійснюється, а невиправдане завищення тарифів, зокрема, на утримання житла, призведе до неможливості їх сплати населенням. Щодо житлових будинків, то з їх амортизацією виникає цілий ряд додаткових проблем. Так, остаточно не визначений законодавчо порядок обліку приватизованих квартир, і подекуди їх списали з балансу, виключивши з вартості будинку; це не відповідає визначенню об'єкта ОЗ, яким є будинок, а не окремі квартири в ньому, і спотворює результати статистичного спостереження. Другою проблемою є дообладнання житлових будинків, наприклад, встановлення в них індивідуального теплового пункту. З одного боку, мали місце витрати на його обладнання, з другого – він є невід'ємним від житлового будинку, і нарахування амортизації на нього призведе до невиправданого завищення тарифу на житлові послуги. При встановленні такого теплопункту в житловому будинку неприбуткової організації, зокрема, об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, можемо однозначно стверджувати, що створення основного засобу і нарахування амортизації на нього не потрібно: по-перше, житловий будинок в таких організаціях обліковується поза балансом,

по-друге, його облаштування здійснюється за рахунок цільового фінансування співвласників будинку та бюджету. Тому в неприбуткових організаціях подібні витрати треба включати до витрат звітного періоду з одночасним визнанням доходів в цій же сумі списанням з рахунку цільового фінансування.

Ще однією проблемою, пов'язаною зі специфічними ОЗ, можна вважати призупинення нарахування амортизації протягом реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання чи консервації об'єкта основних засобів. Це положення викликає сумніви в частині призупинення нарахування амортизації законсервованих об'єктів основних засобів. Як відомо, кожен основний засіб розрахований на певний період свого життя. У випадку, якщо актив навіть і не використовується, він все одно фізично та морально підлягає зношенню, втрачає свою вартість через появу більш прогресивних, нових і економічно ефективних основних засобів. При припиненні нарахування амортизації на цей час, зупиняється і систематичний розподіл суми активу, і тим самим порушується принципи нарахування амортизації. Вирішення наведених вище проблемних питань нарахування амортизації необоротних активів потребує не тільки удосконалення законодавчого регулювання в частині дозволу використання виробничого методу нарахування амортизації, нарахування повної суми зносу необоротних активів, придбаних (збудованих) неприбутковими організаціями, в момент передачі в експлуатацію (прийняття на баланс), а також, можливо, надання обґрунтованих рекомендацій щодо встановлення ліквідаційної вартості ОЗ. Важливе значення також має підвищення рівня кваліфікації та зацікавленості працівників підприємств, в першу чергу, бухгалтерської та аналітичної служб для чіткого розуміння результатів, до яких прагне підприємство, економічного та бухгалтерського змісту амортизації

нематеріальних активів, розмежування об'єктів основних засобів тощо[30].

2.3 Аудит консолідованої фінансової звітності ДПАТ «УКРБУД».

Обов'язковий аудит фінансової звітності - це аудит фінансової звітності (консолідованої фінансової звітності) суб'єктів господарювання, які відповідно до законодавства зобов'язані оприлюднити або надати фінансову звітність (консолідовану фінансову звітність) користувачам фінансової звітності разом з аудиторським звітом, що проводиться суб'єктами аудиторської діяльності на підставах та в порядку, передбачених ЗУ "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність".

Порядок подання та оприлюднення фінансової звітності визначено ст.14 ЗУ "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.1999 р. № 996. Крім того, ст.14 цього Закону визначає перелік підприємств, діяльність яких підлягає обов'язковому аудиту та оприлюдненню фінансової звітності разом з аудиторським висновком на своїй веб-сторінці[31].

У зв'язку із введенням воєнного стану в Україні ЗУ "Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни" від 03.03.2022 № 2115-ІХ передбачено, що юридичні особи подають фінансові, аудиторські звіти та будь-які інші документи, подання яких вимагається відповідно до норм чинного законодавства в документальній та/або в електронній формі, протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни за весь період неподання звітності чи обов'язку подати документи. Міністерство фінансів України надало роз'яснення щодо подання та оприлюднення фінансової звітності у

період дії воєнного стану або стану війни в Інформаційному повідомленні від 11.03.2022 р. [32].

Таблиця 2.6

Підприємства, які зобов'язані проводити обов'язковий аудит фінансової звітності та оприлюднювати її на своїй веб-сторінці разом з аудиторським висновком

Види підприємств за критеріями	Починаючи з фінансової звітності за 2018 рік	Посилання на Закон
<ul style="list-style-type: none"> • Підприємства, що становлять суспільний інтерес ССІ (крім великих підприємств, які не є емітентами цінних паперів); • Публічні акціонерні товариства; • Суб'єкти природних монополій на загальнодержавному ринку >> • Суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях >> 	<p>Зобов'язані не пізніше ніж до 30 квітня року, що настає за звітним періодом, оприлюднювати річну фінансову звітність та річну консолідовану фінансову звітність разом з аудиторським висновком на своїй веб-сторінці (у повному обсязі) та в інший спосіб у випадках, визначених законодавством</p>	<p>абз.1 ч.3 ст.14 ЗУ № 996</p>
	<p>Починаючи з фінансової звітності за 2019 рік</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Великі підприємства, які не є емітентами цінних паперів; • Середні підприємства. 	<p>Зобов'язані не пізніше ніж до 1 червня року, що настає за звітним періодом, оприлюднювати річну фінансову звітність разом з аудиторським висновком на своїй веб-сторінці (у повному обсязі).</p>	<p>абз. 2 ч.3 ст.14 ЗУ № 996</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Інші фінансові установи, що належать до мікропідприємств та малих підприємств. 		<p>абз. 3 ч.3 ст.14 ЗУ № 996</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Державні, комунальні підприємства 		<p>ЗУ № 996 не передбачає</p>

Відповідно до ст.14 Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.1999 р. № 996. ДПАТ «УКРБУД» зобов'язане проводити обов'язковий аудит консолідованої фінансової звітності, та оприлюднювати дані фінансової звітності та висновок аудиторської перевірки на сайті компанії до 1 червня у повному обсязі (Додаток консолідована фінансова звітність).

Так аудит консолідованої фінансової звітності за 2020 рік аудит проводила аудиторська компанія ТОВ «Стандарт аудит». Дані аудиторської перевірки оприлюднені на сайті компанії ДПАТ «УкрБуд» Додаток (аудиторський висновок). Так відповідно до аудиторського висновку аудитори не змогли підтвердити вартість основних засобів та інвестиційної нерухомості станом на 31.12.2020 року, так як дані активи не переоцінювались Групою, як того вимагають міжнародні стандарти бухгалтерської звітності. Балансова вартість активів склала 212 192 тис.грн.

Також аудитори не підтвердили визнання в консолідованому балансі Групи гудвілу в сумі 2915 тис. грн., який не відповідає критеріям визнання гудвілу згідно з МСФЗ та підлягає списанню.

Фінансова звітність (додаток)

Фінансовий аналіз за 2019-2020 рр.

Таблиця 2.7 Горизонтальний аналіз активів «ДЕРЖАВНЕ ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «БУДІВЕЛЬНА КОМПАНІЯ »УКРБУД» у 2019-2020 рр., тис. грн.

Показник	2019	2020
Інвестиційна нерухомість	207181	207559
НЕОБОРОТНІ АКТИВИ	242341	243038
ОБОРОТНІ АКТИВИ	49072	41899
АКТИВИ	291413	284937

Зменшення суми балансу зумовлене скороченням оборотних активів (-14,62%).

Для цілей бухгалтерського обліку необоротних активів найбільший інтерес представляє визначення таких видів вартості: первісної, ринкової, відновлювальної, залишкової та ліквідаційної. Найбільшого поширення у вітчизняному обліку отримала історична оцінка, або первісна. Наприклад, відповідно до ПСБО 7, основні засоби ставляться на облік за первісною вартістю. Відповідно до цього нормативного

документа первісна вартість – це історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ і АУДИТУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Шляхи удосконалення обліку та показників необоротних активів в фінансовій звітності будівельного підприємства ДПАТ «УКРБУД»

З метою забезпечення достовірності бухгалтерського обліку і фінансової звітності компанією УкрБуд був виданий наказ №68 від 30.10.2020 р. про проведення інвентаризації основних засобів, необоротних активів, товарно-матеріальних цінностей. В компанії та на дочірніх підприємствах на підставі наказу була проведена інвентаризація. В ході проведеної інвентаризації грубих порушень не було виявлено.

На балансі компанії знаходяться необоротні активи, які знаходяться на території Донецької області, на тимчасово окупованій території. В результаті воєнних дій компанія повністю втратила контроль над активами та діяльністю ДП «Проектний інститут Промбудпроект».

В бухгалтерському обліку на дату річного балансу за 2020 рік відображено вартість активів УКРБУД, які перебувають на тимчасово окупованій території, та вартість довгостроково-фінансових інвестицій УКРБУД,, яка обліковується за методом участі в капіталі ДП «Проектний інститут»Промбудпроект»-0,00 грн.

Нематеріальні активи протягом 2020 року були поповнені на суму 125 тис.грн. за рахунок придбаного програмного продукту. Відповідно до облікової політики Компанії амортизація нематеріальних активів починає нараховуватись у місяці наступному за місяцем введення в експлуатацію НМА. Всього за звітний період нараховано амортизації НМА 40 тис.грн.

Таблиця 3.1

Інформація про основні засоби «УКРБУД»

Інформація про основні засоби Компанії (за залишковою вартістю)

Найменування основних засобів	тис. грн.					
	Власні основні засоби		Орендовані основні засоби (Основні засоби, всього	
	на початок періоду	на кінець періоду	на початок періоду	на кінець періоду	на початок періоду	на кінець періоду
1.Основні засоби, в т.ч.	212370	212192	0	0	212370	212192
інвестиційна нерухомість	207181	207559			207181	207559
будівлі та споруди	1649	1688	0	0	1649	1688
машини та обладнання	725	670		0	725	670
транспортні засоби	1197	882	0	0	1197	882

Основні засоби у звітному періоді мають зменшення балансової вартості на суму 556 тис.грн. за рахунок амортизації.

Протягом року надійшло основних засобів первісною вартістю на суму 559 тис.грн.

Балансова вартість на кінець року зменшилась у порівнянні з початком і становить 4633 тис.грн.

У складі ОЗ виробничого призначення складає 99,96%.

Первісна вартість ОЗ 17213 тис.грн.

Сума нарахування зносу 12580 тис.грн.

Ступінь зносу 73,1%

Ступінь використання 100%

Протягом 2020 року надійшло ОЗ 580 тис.грн., вибуло ОЗ первісної вартості на суму 21 тис.грн.

Так у звітному році списано за первісною вартістю повністю амортизацію ОЗ та малоціних необоротних активів 21 тис.грн.

Інвестиційна нерухомість оцінюється за первісною вартістю, зменшеною на суму нарахування амортизації з урахуванням втрат від зменшення корисності від її відновлення.

Первісна вартість НА станом на 31 грудня 2020 р-18644 тис.грн.

Сума нарахування зносу 789 тис.грн.

Ступінь зносу 4,2%, ступінь використання 100%

Протягом 2020 року надійшло НМА 140 тис.грн.

Вибуло НМА 13 тис.грн

Проаналізувавши дані, наведені вище, нами були запропоновані такі шляхи удосконалення обліку і аудиту на ДПАТ «УкрБуд»:

1. Створити власну службу внутрішнього аудиту, це дозволить уникнути помилок у відображенні нематеріальних активів в обліку та звітності.

За допомогою цього кроку буде досягнута ще більша прозорість фінансової звітності. Це вже доводить міжнародний досвід, на який так рівняється Україна. Внутрішній аудит вирішує такі питання: перевіряє відповідність діяльності компанії до її політики, здійснює аналіз щодо імовірності банкрутства і також проводить оцінку ризиків, використовує новітні прийоми для найкращих результатів. Так як у ДПАТ «УКРБУД» є ряд дочірніх компаній, то створення служби внутрішнього аудиту значно покращить ведення коректної діяльності фірми.

2. Ревізію нематеріальних активів проводити на кінець кожного звітного періоду.

Ревізія – форма документального контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємства, дотриманням законодавства з фінансових питань, достовірністю обліку і звітності; спосіб документального викриття нестач, розтрат, привласнень чи крадіжок коштів і матеріальних цінностей, попередження фінансових зловживань.

Ревізія на будівельних підприємствах значно підвищує ефективність роботи працівників, допомагає зменшувати випадки нестачі-крадіжок, мотивує персонал на відповідальне відношення до роботи, допомагає слідкувати за правильністю специфіки обліку на будівельному підприємстві.

На прикладі інших будівельних підприємств для «УКРБУД» розроблена така організація внутрішнього контролю (рис.3.1):



Рис. 3.1 Організація внутрішнього контролю на підприємстві

3. Списати морально застарілі необоротні активи

Зважаючи на дану ситуацію в країні: наслідки причин пандемії і вторгнення росії в Україну великою проблемою стає простій у виробництві, а за ним і моральне старіння обладнання. Розвиток технологій невпинно здійснюється, що призводить до швидкої потреби оновлення обладнання, особливо в умовах простою. Застарілі необоротні активи не дають підприємству розвиватися якнайшвидше вони стримують темпи розвитку, тим самим і зменшують майбутні прибутки від діяльності. З новими технологіями пришвидшується тривалість операційного циклу, полегшується робота, зменшуються витрати на ремонт, зменшується собівартість продукції. Це все дає підприємству у майбутньому лише позитивні сторони.

4. Підвищити рівень кваліфікації працівників фінансової служби.

Підвищення рівня кваліфікації працівників завжди слугує чудовим вкладенням у розвиток підприємства. Адже інтелектуальний капітал – це найцінніше, що є в кожній організації. За допомогою залучення сторонніх фахівців йде підвищення мотивації, працездатності і найголовніше – примноження інтелектуального капіталу. Також можна заохочувати працівників за допомогою підвищення заробітної плати, виплати премій і надбавок. Тенденція до використання таких методів зараз буде дуже актуальна, адже внаслідок військових дій в Україні багато чоловіків і жінок пішли протистояти агресору, що призвело до зменшення кадрів на підприємстві. Щоб заохотити інших працівників, які мають змогу далі вкладатися у діяльність організації, керівні ланки будуть заохочувати тих же працівників, підвищенням заробітної плати, можливістю підвищення кваліфікаційного рівня і кар'єрного зростання.

3.2 Покращення організації аудиту необоротних активів на ДПАТ «УКРБУД»

Метою аудиту необоротних активів підприємства є формування незалежної думки фахівців, аудиторський рівень яких визнаний Аудиторською палатою України, щодо достовірності, законності, якості, прозорості, повноти, своєчасності обліку господарських операцій з основними засобами, нематеріальними активами, довгостроковими фінансовими інвестиціями, дебіторської заборгованості та іншими видами необоротних активів, їх відображення у звітності, що обумовлено чинним законодавством і добровільними договірними відносинами з замовником. Інформаційними джерелами отримання аудиторських доказів по обліку необоротних активів, як правило, визначені: первинні і зведені документи (акти, накладні, платіжні доручення, довідки, договори, кошториси і плани на ремонт, інвентарні картки, інвентаризаційні описи та інше); облікові реєстри (Журнали 3, 4, відомості аналітичних рахунків, Головна книга, оборотно-сальдова відомість та інше); звітність (фінансова, управлінська, статистична, податкова); акти попередніх перевірок аудиторської фірми, податкової інспекції та інші накази, розпорядження підприємств. У зв'язку з тим, що аудиторська перевірка – це творчий процес аудитора виходячи із його професіоналізму, організаційно – технологічних особливостей підприємства можлива різна послідовність аудиту. Можна виділити три етапи проведення аудиту: 1) аудит основних засобів; 2) аудит нематеріальних активів; 3) аудит капітальних інвестицій та інших активів. Основними методами, які використовуються при аудиті основних засобів, є фактична перевірка, порівняння, опитування, документальна перевірка, вибіркоче дослідження, камеральна перевірка. Комплексна інвентаризація основних засобів та перевірка в обліку відхилень, виявлених за раніше проведеними інвентаризаціями проводиться згідно Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань (Наказ

МФУ від 02.09.2014 р. № 879). При цьому акцентується увага на наявність технічних паспортів, недіючого, некомплектного та надлишкового обладнання, що важливо в умовах нестабільних економічних відносинах. Необхідно з'ясувати обставини і причини відхилень, доцільно вказати рекомендації по їх усуненню, а також перевірити включення неоприбутованих основних засобів в податковий дохід підприємства. На даному етапі перевірки також здійснюється оцінка матеріально-технічної бази підприємства. Результати перевірки доцільно оформлювати робочою документацією аудитора. Аудит організації обліку базується на вивченні: а) наказу про облікову політику підприємства, компанії; б) перевірки правильності віднесення основних засобів у складі активів в бухгалтерському обліку згідно П(С)БО 7 і податковому – Податкового кодексу України (ПКУ); в) класифікації основних засобів в бухгалтерському обліку згідно діючого Плану рахунків – 10 груп і податкового обліку згідно ПКУ – 16 груп; г) достовірності строку корисної експлуатації обладнання, транспортних засобів та інше; д) правильності визначення ліквідаційної вартості основних засобів; е) наявності і виконання графіку документообігу. При перевірці, індексації і переоціненні основних засобів (ОЗ) доцільно провести аналіз обґрунтування проведення індексації і їх переоцінки та відображення змін вартості в інвентарних картках, облікових регістрах. Аудит первинних і зведених документів здійснюється шляхом співставлення каналів надходження основних засобів (рахунок 63, 68, 372 та інші), наявності комісії по їх руху, повного змісту первісної вартості, якості складання документів, вивчення законності та доцільності вибуття засобів, повноти оприбуткування повернених відходів (металу, запчастин та інше). При проведенні даного етапу аудиту труднощі, недоліки виникають найчастіше по перевірці якості складання типових форм первинних

документів, показники яких застарілі, не відповідають вимогам діючих нормативних документів та складу первісної вартості. Тому аудиторю необхідно розробляти робочі документи з перевірки історичної, справедливої вартості основних засобів[33]. Об'єкти аудиту зображені на рис. 3.2

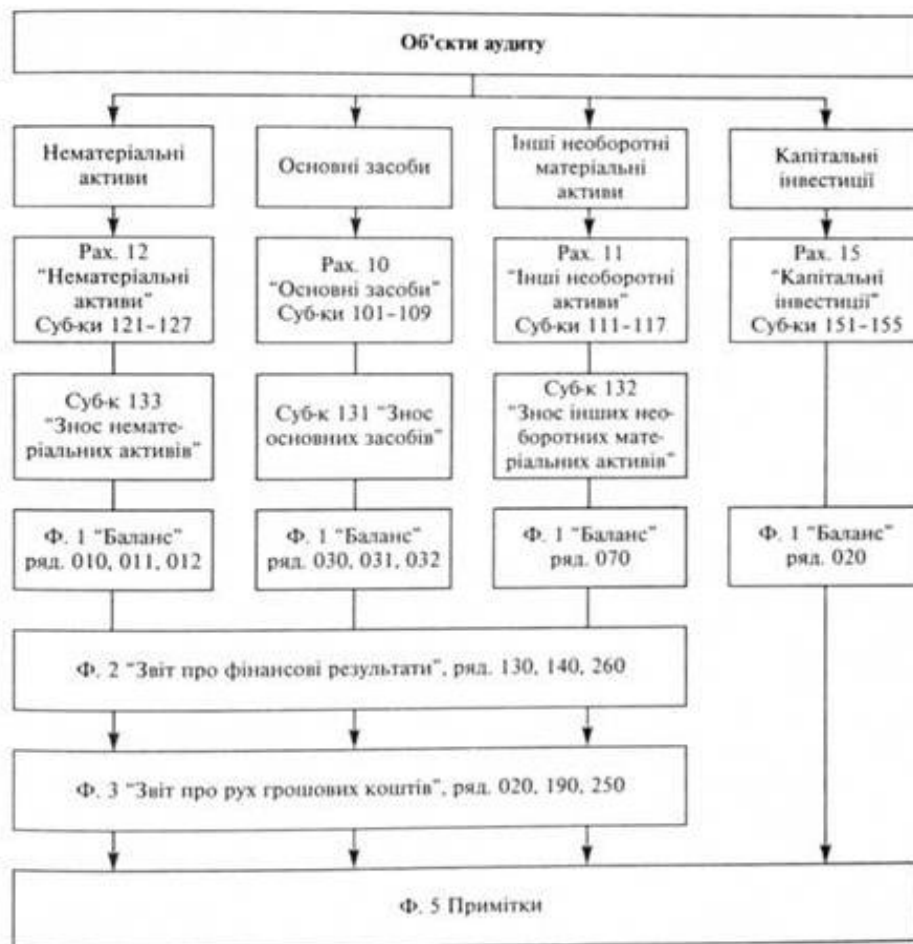


Рис. 3.1 Об'єкти аудиту необоротних активів

Підприємство «УКРБУД» має у своєму складі одинадцять дочірніх підприємств, та постійно діючу ревізійну комісію. Інвентаризація необоротних активів відбувається раз на рік, в кінці року. Для даного підприємства рекомендується проводити інвентаризацію раз в квартал. У зв'язку зі складністю обліку, та великою кількістю операцій з необоротними активами підприємству для покращення організації аудиту пропонується запровадити власну

службу внутрішнього аудиту та розробити спільну стратегію для всіх підприємств:

- Розробити спільну облікову політику для обліку необоротних активів для всіх підприємств;
- Застосовувати власну мережу об'єднаної консолідованої звітності;
- Підвищувати кваліфікацію працівників фінансових відділів та бухгалтерської служби;
- Встановити строки подання звітності та результатів інвентаризації до ДПАТ «УкрБуд»

(Звіти повинні подаватися з печатками та квитанціями про прийняття)

Річний звіт повинен подаватися з аудиторським висновком;

- Розробити фінансовий план підприємства;
- До фінансових звітів потрібно додавати пояснювальну записку до фінансової звітності з розрізі необоротних активів;
- Розробити додатки до фінансової звітності

Підсумовуючи вищесказані пропозиції щодо покращення ведення аудиту, можна сказати, що деякі пункти збігаються з пунктами покращення ведення обліку та показників необоротних активів, які мотивують і підвищують рівень кваліфікації робітників. Інші запропоновані пункти пришвидшать і полегшать подання звітності, а також полегшиться відслідковування негативних аспектів, що впливають на фінансовий результат фірми.

Розділ 3.3 Автоматизація процесу бухобліку та аудиту на будівельному підприємстві

Автоматизоване вирішення завдань з обліку необоротних активів на АРМБ ґрунтується на створенні і веденні інформаційної бази про наявність основних засобів, яка сформована на підставі інвентарної картотеки.

Призначення АРМБ з обліку необоротних активів полягає у виконанні таких системних обліково-контрольних операцій:

- автоматизації документування первинної інформації; оперативного управління, контролю за наявністю і рухом основних засобів, нематеріальних активів, інших необоротних матеріальних активів та інших необоротних активів;
- нарахування амортизації та видачі необхідної інформації на принтер чи екран дисплея на запит користувача.

Для обробки інформації з обліку необоротних активів доцільно створювати дво- або трирівневу систему АРМБ.

Технологічний процес обробки інформації складається з етапів:

- створення нормативно-довідкової інформації на момент упровадження;
- підготовки первинної інформації;
- створення інвентарної картотеки на момент упровадження;
- розрахунок амортизації;
- проведення розрахунків на АРМБ і занесення інформації в інформаційну базу;
- формування інформації для подальшого використання та перезапис її в суміжні АРМБ;
- проведення контролю й аналізу результатної інформації;
 - прийняття управлінських рішень за наявною інформацією.

Управління роботою АРМБ з обліку необоротних активів і вибір функції здійснюються автономно в діалоговому режимі через головний модуль з використанням трьох рівнів управління системою.

Інформаційний взаємозв'язок АРМ бухгалтера залежить від організації обліку основних засобів, територіального розташування АРМБ, потужності технічних засобів та інформаційних потоків[34].

На підприємстві «УкрБуд» бухгалтерський облік необоротних активів відбувається за допомогою програми 1С:Підприємство, яка має як переваги і недоліки. Основні переваги це зручний інтерфейс, зручність в обліку та формуванні звітності. З недоліків-програмний комплекс російського виробництва.

Для формування бухгалтерського обліку та звітності «УКРБУД» поступово почало переходити на нову програму українського виробництва «BAS Будівництво. Керування фінансами».

Програмний продукт «BAS Будівництво. Керування фінансами» включає технологічну платформу і конфігурацію (прикладне рішення) «BAS Будівництво. Керування фінансами». Правила ведення обліку настроєні саме в конфігурації.

«BAS Будівництво. Керування фінансами» призначена для автоматизації бухгалтерського і податкового обліку, включаючи підготовку обов'язкової (регламентованої) звітності, в організаціях, що здійснюють будь-які види комерційної діяльності: гуртову і роздрібну торгівлю, комісійну торгівлю (включаючи субкомісію), надання послуг, виробництво і т. д. Бухгалтерський і податковий облік ведеться відповідно до чинного законодавства України.

«BAS Будівництво. Керування фінансами» забезпечує вирішення всіх завдань, що стоять перед бухгалтерською службою підприємства, якщо бухгалтерська служба повністю відповідає за облік на підприємстві, включаючи, наприклад, виписку первинних документів, облік продажів тощо. Це прикладне рішення також можна використовувати виключно для ведення бухгалтерського та податкового обліку, а завдання автоматизації інших служб, наприклад, відділу продажів, вирішувати спеціалізованими конфігураціями або іншими системами.

До складу «BAS Будівництво. Керування фінансами» включено план рахунків бухгалтерського обліку, що відповідає Наказу Міністерства Фінансів України «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку і Інструкції про його використання» від 30 листопада 1999 р. № 291. Склад рахунків, організація аналітичного, валютного, кількісного обліку на рахунках відповідають вимогам законодавства щодо ведення бухгалтерського обліку і відображення даних у звітності. За необхідності користувачі можуть самостійно створювати додаткові субрахунки і розрізи аналітичного обліку.

- Облік «від документа» і типові операції
- Ведення обліку діяльності кількох організацій
- Облік товарно-матеріальних цінностей
- Складський облік
- Облік торговельних операцій
- Облік комісійної торгівлі
- Облік операцій з тарою
- Облік банківських і касових операцій
- Облік розрахунків з контрагентами
- Облік основних засобів, нематеріальних і малоцінних активів
- Облік виробництва
- Облік напівфабрикатів
- Облік непрямих витрат
- Облік заробітної плати і кадровий облік
- Підтримка різних схем оподаткування
- Облік ПДВ
- Податковий облік з податку на прибуток
- Єдиний податок
- Будівельний модуль

Програмний продукт «BAS Будівництво. Керування фінансами» призначений для автоматизації бухгалтерського обліку, фінансового планування, управління фінансовими ресурсами і аналізу фінансово-господарської діяльності підрядних будівельних організацій України. Система розрахована на комплексну автоматизацію завдань фінансової служби підприємства.

Програмний продукт «BAS Будівництво. Керування фінансами» має наступні функції:

- бюджетування: формування бюджетів підрядної будівельної організації, їх затвердження і контроль виконання;
- оперативне управління рухом грошових коштів: планування фінансових потоків, контроль за бюджетом руху грошових коштів, формування та аналіз виконання платіжного календаря в оперативному режимі;
- управління плануванням фінансових ресурсів будівельної організації через встановлення лімітів бюджетів і контрольованих показників;
- фінансовий аналіз діяльності підрядної будівельної організації: аналіз відхилень, розрахунок фінансових коефіцієнтів.

Автоматизовано облік основних операцій підрядника будівельного процесу:

- Аналіз витрат в розрізі робіт, виконаних власними силами і з залученням субпідрядних організацій.
- Облік виконання будівельно-монтажних робіт у розрізі будівництва, об'єктів будівництва, статей витрат на будівництво, технологічної структури витрат, підрядників із формуванням довідки про вартість будівельних робіт і витрат згідно з формою КБ-3.

- Облік розрахунків із постачальниками, підрядниками та проектними організаціями в розрізі об'єктів будівництва.
- Формування планової вартості будівельно-монтажних робіт із можливістю створення локального кошторису, відомості трудових і матеріальних ресурсів, розрахунок маржинального доходу за кошторисом, а потім відображення передачі виконаних робіт на підставі створеного кошторисного розрахунку з формуванням уніфікованого акта передачі виконаних будівельних робіт КБ-2.
- Облік будівельно-монтажних робіт у розрізі об'єктів будівництва, облік незавершеного виробництва за статтями витрат із відображенням етапів виконання будівельних контрактів у вигляді довідок про вартість виконаних робіт із використанням уніфікованих друкованих форм КБ-3.
- Облік прийнятих від субпідрядника послуг замовника, відображення реалізації замовнику послуг генпідрядника з можливістю розрахунку їх обсягу як за відсотком від будівельно-монтажних робіт, так і прямими сумами.
- Облік прийнятих субпідрядних робіт за об'єктами із можливістю використання прийнятих актів під час передачі робіт замовнику, як передачу субпідрядних робіт.
- Галузевий облік виробничих запасів: складський облік матеріалів за матеріально-відповідальними особами, облік спецодягу, спецоснастки, інвентарю та обладнання. Автоматизоване формування галузевих уніфікованих форм з обліку спецодягу та інвентарю "Картка обліку спецодягу" за формою МБ-2, звітів руху матеріалів, матеріального звіту.
- Облік взаєморозрахунків із постачальниками, субпідрядниками, покупцями й замовниками з формуванням універсальних Актів звірки.

- Проведення двосторонніх і тристоронніх актів взаємозаліків за рахунками розрахунків із контрагентами.
- Внутрішньогосподарські розрахунки за рахунком 683.
- Формування актів звірки філій із детальною аналітикою стану внутрішньогосподарських розрахунків та звіту за станом взаєморозрахунків із філіями тощо.
- Завершальні операції періоду
- Стандартні бухгалтерські звіти
- Експрес-перевірка обліку
- Регламентована звітність[35]

Вище були перелічені програми, які на теперішній момент використовуються ДПАТ «Укрбуд». Задля швидшого розвитку і підтримки українського виробника, що у наш складний час є актуальним, пропонується повний перехід на використання програми «BAS Будівництво. Керування фінансами» яка є багатофункціональна і новітніша, а найголовніше, що це програмне забезпечення адаптоване саме для підприємств, що провадять будівельну діяльність.

Висновок

Отже, після поглибленого вивчення матеріалу, аналізу багатьох досліджень можна зробити висновок, що необоротні активи підприємства це матеріальні та нематеріальні цінності без яких діяльність підприємства є неможливою. Необоротні активи підприємства є невід'ємною і дуже важливою складовою активів підприємства. Завдяки ним підприємство провадить свою господарську діяльність, задовольняє потреби споживачів, отримує задовольняючі фінансові результати при правильному їх обліку та аудиті, а також при цьому підвищує свою конкурентоспроможність на ринку тим самим піднімаючи економіку країни.

Питання розуміння необоротних активів, а саме визначення суті цього терміну було актуальним ще понад 200 років тому, були розглянуті праці декількох вчених, представників різних шкіл, які внесли вагомий вклад у розвиток економічної думки у конкретні проміжки часу.

Також було проведено класифікацію необоротних активів за 4 ознаками: за цілями бухгалтерського обліку, за видами діяльності, в якій вони використовуються, відповідно до форм заставного забезпечення кредитів і особливостей страхування, за характером володіння.

Щодо конкретно аудиту необоротних активів то, він є обов'язковою складовою діяльності кожного підприємства адже це впливає на фінансовий результат.

З роботи можна виділити, що ефективним буде проведення аудиторської перевірки, якщо її поділити на 3 етапи:

1. аудит основних засобів;
2. аудит нематеріальних активів;
3. аудит капітальних інвестицій та інших активів.

Нормативно-правове регулювання є ще одним дуже важливим питанням у обліку і аудиті необоротних активів. У роботі я запропонувала таку градацію нормативно-правового забезпечення:

1. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку і фінансової звітності.
2. Чинне законодавство України.
3. Укази і розпорядження Президента України, Постанови Кабінету міністрів про відповідні питання бухгалтерського обліку і аудиту, Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, чинні нормативно-правові документи з питань бухгалтерського обліку і фінансової звітності, які затверджуються Міністерством фінансів України.
4. Положення, інструкції, методичні рекомендації Міністерства фінансів України, що розробляються на основі НП(С)БО.
5. Накази, положення, розпорядження, інструкції щодо організації і ведення обліку на підприємстві.

Для дослідження біло обрано державне публічне акціонерне товариство «Будівельна компанія «УКРБУД» далі ДПАТ «БК УКРБУД» створена з метою забезпечення реалізації економічних інтересів держави, пов'язаних з розвитком будівельної галузі, та створення умов для підвищення конкурентоспроможності промислового, цивільного та житлового будівництва. Компанія є відкритим державним публічним акціонерним товариством, до складу якого входить 11 дочірніх підприємств.

Незалежно від способу надходження необоротних активів на підприємство «УКРБУД», їх оприбутковують та оформлюють відповідні первинні документи:

- Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (ф. № 03-1).

- Акт введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів (ф. № НА-1) при надходженні нематеріальних активів.

Опис облікової політики щодо основних засобів підприємства.

Основні засоби відображаються за вартістю придбання за вирахуванням накопиченої амортизації на дату останнього балансу та будь-яких накопичених збитків від зменшення корисності. Компанія використовує вартісний критерій при визнанні об'єкта основним засобом. Об'єкт підлягає визнанню у складі основних засобів, якщо його вартість перевищує 6 000 грн. (з 23.05.2020р. - 20 000 грн.)

Методи обліку необоротних активів на підприємстві ДПАТ «УКРБУД» відображені в обліковій політиці.

Інформація по всіх об'єктах основних засобів ДПАТ «УКРБУД», які підлягають амортизації в податковому обліку, відображаються в додатку АМ до декларації з податку на прибуток.

Щодо проблем вибору методу амортизаційних відрахувань на підприємстві «УКРБУД» можна віднести наступні пункти:

1. Проблема вибору методу амортизації обумовлена наявністю у кожного з методів власних переваг та недоліків.
2. Проблема точного встановлення терміну експлуатації основних засобів та нематеріальних активів для визначення сум амортизаційних відрахувань.
3. Проблема встановлення ліквідаційної вартості об'єктів основних засобів та нематеріальних активів.
4. Проблема визначення об'єкта необоротних активів, зокрема, основних засобів, на який нараховується амортизація.

На моєму підприємстві провадиться обов'язковий аудит консолідованої фінансової звітності. Так аудит консолідованої фінансової звітності за 2020 рік аудит проводила аудиторська

компанія ТОВ «Стандарт аудит». Так відповідно до аудиторського висновку аудиторів не змогли підтвердити вартість основних засобів та інвестиційної нерухомості станом на 31.12.2020 року, так як дані активи не переоцінювались Групою, як того вимагають міжнародні стандарти бухгалтерської звітності. Балансова вартість активів склала 212 192 тис.грн. Також аудиторів не підтвердили визнання в консолідованому балансі Групи гудвілу в сумі 2915 тис. грн., який не відповідає критеріям визнання гудвілу згідно з МСФЗ та підлягає списанню.

Проаналізувавши дані, наведені вище, нами були запропоновані такі шляхи удосконалення обліку і аудиту на ДПАТ «УКРБУД»:

1. Створити власну службу внутрішнього аудиту, це дозволить уникнути помилок у відображенні нематеріальних активів в обліку та звітності.
2. Ревізію нематеріальних активів проводити на кінець кожного звітного періоду.
3. Списати морально застарілі необоротні активи
4. Підвищити рівень кваліфікації працівників.

Підприємство «УКРБУД» має у своєму складі одинадцять дочірніх підприємств, та постійно діючу ревізійну комісію. Інвентаризація необоротних активів відбувається раз на рік, в кінці року. Для даного підприємства рекомендується проводити інвентаризацію раз в квартал. У зв'язку зі складністю обліку, та великою кількістю операцій з необоротними активами підприємству для покращення організації аудиту пропонується запровадити власну службу внутрішнього аудиту та розробити спільну стратегію для всіх підприємств:

- Розробити спільну облікову політику для обліку необоротних активів для всіх підприємств;
- Застосовувати власну мережу об'єднаної консолідованої звітності;

- Підвищувати кваліфікацію працівників фінансових відділів та бухгалтерської служби;
- Встановити строки подання звітності та результатів інвентаризації до ДПАТ «УКРБУД»

(Звіти повинні подаватися з печатками та квитанціями про прийняття)

Річний звіт повинен подаватися з аудиторським висновком;

- Розробити фінансовий план підприємства;
- До фінансових звітів потрібно додавати пояснювальну записку до фінансової звітності з розрізі необоротних активів;
- Розробити додатки до фінансової звітності

На підприємстві «УКРБУД» бухгалтерський облік необоротних активів відбувається за допомогою програми 1С:Підприємство, яка має як переваги і недоліки.

Для формування бухгалтерського обліку та звітності «УКРБУД» поступово почало переходити на нову програму українського виробництва «BAS Будівництво. Керування фінансами».

«BAS Будівництво. Керування фінансами» призначена для автоматизації бухгалтерського і податкового обліку, включаючи підготовку обов'язкової (регламентованої) звітності, в організаціях, що здійснюють будь-які види комерційної діяльності: гуртову і роздрібну торгівлю, комісійну торгівлю (включаючи субкомісію), надання послуг, виробництво і т. д. Бухгалтерський і податковий облік ведеться відповідно до чинного законодавства України.

Задля швидшого розвитку ДПАТ «УКРБУД» і підтримки українського виробника, що у наш складний час є актуальним, пропонується повний перехід на використання програми «BAS Будівництво. Керування фінансами» яка є багатофункціональна і новітніша, а найголовніше, що це програмне забезпечення адаптоване саме для підприємств, що провадять будівельну діяльність.

Література

1. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов [Электронный ресурс] / А. Смит. — Режим доступа : <http://www.gumer.info/>
2. Історія економічних учень : [підруч.] : у 2 ч. Ч. 1 / за ред. В. Д. Базилевича. — 3-тє вид., випр. і доп. — К. : Знання, 2006. — 193-194 с
3. Маршалл А. Принципы экономической науки [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://www.gumfak.ru/econom_html/marshall/
4. Великий словник бухгалтера / уклад. В. Кузнецов, О. Михайленко. — 2-ге вид., пере- роб і доп. — Х. : Фактор, 2005. — 120 с.
5. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. — 3-тє вид., доп. і перероб. — Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011. — 19 с.
6. Семейон В. С. Поняття необоротних активів, їх класифікація та склад / В. С. Семейон // Вісник Житомирського державного технологічного університету: економічні науки. — 2009. — № 3 — С. 161-167.
7. Финансово-инвестиционный словарь / Дж. Доунс, Дж. Элиот Гудман ; перевод 4-го, пе- рераб. и доп. англ. изд. — М. : ИНФРА-М, 1997. — 325 с.
8. Барсукова, М.А. Внеоборотные активы организаций потребительской кооперации и анализ их использования [Текст]: автореф. дис. на соискание науч. степени канд. экон. наук: специальность 08.00.12 “Бухгалтерский учет и анализ хозяйственной деятельности” / М.А. Барсукова – Новосибирск, 2004. – 23 с.
9. Поташкова, Н.Н. Конвергенция российского бухгалтерского учета внеоборотных активов с международными стандартами финансовой отчетности [Текст]: автореф. дис. на соискание науч. степени кандидата эконом. наук / Н.Н. Поташкова – Саратов, 2007. – 17 с

10. Наказ Міністерство фінансів України Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 07.02.2013р. – Режим доступу: [Про затвердження Національного по... | від 07.02.2013 № 73 \(rada.gov.ua\)](#)
11. Онищенко В. Основні засоби 2021 [Електронний ресурс] / Віктор Онищенко. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.golovbukh.ua/article/7085-osnovn-fondi>.
12. Наказ Міністерство фінансів України Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» № 242 від 18.10.1999р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>
13. Капітальні інвестиції [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ck.ukrstat.gov.ua/shchoric14/Pdf/08.pdf>.
14. Бурова Т. Експрес аудит необоротних активів підприємства [Електронний ресурс] / Тетяна Бурова – Режим доступу до ресурсу: <http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/Economic-visnik-6-2016-8.pdf>.
15. Міжнародні стандарти фінансової звітності [Електронний ресурс]. – 101. – Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text.
16. Закон України Про охорону прав на винаходи і корисні моделі [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>.
17. Закон України Про авторське право і суміжні права [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>.
18. Закон України Про аудит фінансової звітності і аудиторську діяльність [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: Закон України Про авторське право і суміжні права [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text..>

19. Організація обліку необоротних активів [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://fingal.com.ua/content/view/815/35/1/1/>.
20. Кафка С. М. ОБЛІК НАДХОДЖЕННЯ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ТА ФОРМУВАННЯ ЇХ ПЕРВІСНОЇ ВАРТОСТІ [Електронний ресурс] / С. М. Кафка // 4. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5549>.
21. Онищенко В. Необоротні активи підприємства [Електронний ресурс] / Віктор Онищенко – Режим доступу до ресурсу: <https://www.golovbukh.ua/article/8147-neoborotn-aktiv-pidprimstva>.
22. Облік надходження необоротних активів [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://pidru4niki.com/87876/buhgalterskiy-oblik-ta-audit-oblik-nahodzhennya-ne-oborotnih-aktiviv>.
23. Закон України Про визнання основних засобів [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.help/article/viznannya-ta-klasifikaciya-osnovnih-zasobiv/>.
24. Наказ Міністерство фінансів України Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 « Основні засоби» № 92 від 27.04.2000р. – Режим доступу: <https://zakon.help/documents/z0288-00>
25. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 "Основні засоби" (МСБО 16) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.help/article/mizhnarodnii-standart-buhgalterskogo-obliku-16/>.
26. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
27. пп. 138.3.2 п. 138.3 ст. 138 ПКУ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.help/law/2755-VI/edition10.09.2017/page19#n10673..>

28. Закон України Про методи амортизації основних засобів (ОЗ) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.help/article/metodi-amortizacii-osnovnih-zasobiv-oz>.
29. Будівництво об'єкту: що амортизуємо та як відображаємо [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.help/article/budivnictvo-amortizaciya-amortizaciya-tehniki?menu=174>.
30. ура Н. О. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ [Електронний ресурс] / Н. О. Гура, Д. М. Мандрика. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2020/2/7.pdf>.
31. Закон України Про бухгалтерський облік та фінансову звітність [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#n237>.
32. Наказ Міністерство фінансів України Інформаційне повідомлення Щодо подання та оприлюднення фінансової звітності у період дії воєнного стану або війни від 11.03.2022р. – Режим доступу: https://www.olza.com.ua/im/prices/Financial_reporting-2021.pdf
33. Романюк О. В. Етапи проведення аудиту необоротних активів [Електронний ресурс] / О. В. Романюк. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/20991/2/DSESES_2017_Romaniuk_O_V-Etapy_provedennia_audytu_135-136.pdf.
34. Захожай В. Б. Автоматизація обліку необоротних активів [Електронний ресурс] / В. Б. Захожай – Режим доступу до ресурсу: <https://fingal.com.ua/content/view/253/35/1/1/>.
35. BAS Будівництво. Керування фінансами [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.softcom.ua/ua/bas/programs/bas-budivnitstvo-keruvannya-finans/>.

Додатки

Додаток 1

Бухгалтерський баланс (Звіт про фінансовий стан). Активи

Назва показника	Код	2020	2019
Нематеріальні активи	1000	17261	17176
первісна вартість	1001	17458	17333
накопичена амортизація	1002	197	157
Основні засоби	1010	2675	2762
первісна вартість	1011	7153	6920
знос	1012	4478	4158
Інвестиційна нерухомість	1015	207559	207181
первісна вартість	1016	239881	236785
знос	1017	32322	29604
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	6256	6424
Відстрочені податкові активи	1045	8084	7595
Гудвіл	1050	1203	1203
I.Всього необоротних активів	1095	243038	242341
Запаси	1100	785	656
Виробничі запаси	1101	766	636
Товари	1104	19	20
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	12575	10689
Дебіторська заборгованість за розрахунками; за виданими авансами	1130	2280	7928

розрахунками: за виданими авансами

з бюджетом	1135	1464	5105
у тому числі з податку на прибуток	1136	795	105
з нарахованих доходів	1140	278	335
із внутрішніх розрахунків	1145	600	600
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4507	353
Гроші та їх еквіваленти	1165	18086	21937
Рахунки в банках	1167	18086	21937
Інші оборотні активи	1190	1324	1469
II.Всього оборотних активів	1195	41899	49072
БАЛАНС	1300	284937	291413

Бухгалтерський баланс (Звіт про фінансовий стан). Пасиви

Назва показника	Код	2020	2019
Зареєстрований (пайовий капітал)	1400	193136	193136
Капітал у дооцінках	1405	16340	16374
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	57130	53146
I.Всього власного капіталу	1495	266606	262656
II.Всього довгострокових зобов'язань і забезпечень	1595	0	0
товари, роботи, послуги	1615	584	12730
розрахунками з бюджетом	1620	1097	758
розрахунками з оплати праці	1630	64	46

Інші поточні зобов'язання	1690	1093	1373
III.Всього поточних зобов'язань і забезпечень	1695	18331	28757
БАЛАНС	1900	284937	291413

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Назва показника	Код	2020	2019
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	62905	126222
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	36576	94877
Валовий: прибуток	2090	26329	31345
Інші операційні доходи	2120	8074	10807
Адміністративні витрати	2130	12573	10736
Витрати на збут	2150	49	28
Інші операційні витрати	2180	4099	6073
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	17682	25315
Дохід від участі в капіталі	2200	291	447
Втрати від участі в капіталі	2255	376	128
Інші витрати	2270	0	86
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	17597	25548
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	3185	4593

Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	14412	20955
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	0	0
Назва показника	Код	2020	2019
Суккупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	14412	20955

Операційні витрати

Назва показника	Код	2020	2019
Матеріальні затрати	2500	8238	10598
Витрати на оплату праці	2505	23551	21172
Відрахування на соціальні заходи	2510	4496	3994
Амортизація	2515	3078	2843
Інші операційні витрати	2520	14506	59789
Разом	2550	53869	98396

Інші дані

Назва показника	Код	2020	2019
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0

КАРТКА ОБЛІКУ РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

найменування класифікаційної групи

Звітні періоди	Наявність основних засобів на 1-е число звітної дати	Надійшло всього (індексовано)	Вибуло			Амортизація (за січень - повністю, згодом - змінена) на				Витрати на капітальний ремонт
			всього	у тому числі		повне відновлення		Капітальний ремонт		
				внаслідок старіння та зносу	внаслідок стихійного лиха	+, -	сума	+, -	сума	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Січень										
Лютий										
Березень										
Разом за I квартал	X									
Квітень										
Травень										
Червень										
Разом за II квартал	X									

Звітні періоди	Наявність основних засобів на 1-е число звітної дати	Надійшло всього (індексовано)	Вибуло			Амортизація (за січень - повністю, згодом - змінена) на				Витрати на капітальний ремонт
			всього	у тому числі		повне відновлення		капітальний ремонт		
				внаслідок старіння та зносу	внаслідок стихійного лиха	+, -	сума	+, -	сума	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Липень										
Серпень										
Вересень										
Разом за III квартал	X									
Жовтень										
Листопад										
Грудень										
Разом за IV квартал	X									
Всього (оборот за рік)	X									
На кінець року			X	X	X					

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства фінансів України

13.09.2016 № 818

(найменування юридичної особи)

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ

Акт внутрішнього переміщення основних засобів

(місце складання)

				Номер документа	Дата складання	
Назва об'єкта	Інвентарний (номенклатурний) номер	Одиниця виміру	Кількість	Первісна (переоцінена) вартість	Сума	Примітка
1	2	3	4	5	6	7
Всього						

Місцезнаходження об'єкта(ів) після переміщення

Всього передається _____, на суму

(кількість)

Матеріально відповідальні особи:

здав _____

(посада)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

приймав _____

(посада)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Головний бухгалтер _____

(підпис)

(ініціали та прізвище)

« ____ » _____ 20 __ р.

Додаток 5

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства
фінансів України

13.09.2016 № 818

(найменування юридичної особи)

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

(посада, ініціали та прізвище)

(підпис)

« ____ »

_____ 20

__ р.

Акт приймання-передачі основних засобів

(місце складання)

						Номер документа		Дата складання	
Найменування юридичної (фізичної) особи, що передає основні засоби	Найменування юридичної (фізичної) особи, що приймає основні засоби	Інвентарний (номенклатурний) номер	Кількість	Первісна (переоцінена) вартість	Сума	Знос		Рік випуску (побудови)	Номер паспорта
						за одиницю	всього		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Всього									

На підставі наказу, розпорядження _____ від «___» _____ 20__ р.

№ _____

проведено огляд

(назва об'єкта(ів))

Місцезнаходження _____ об'єкта(ів) _____ у _____ момент _____ передачі _____ (прийняття)

Коротка характеристика об'єкта(ів)

Об'єкт _____ технічним _____ умовам _____ відповідає/не _____ відповідає

(вказати, що саме не відповідає)

Висновок

комісії

Перелік

документації,

що

додається

Зворотний бік

Голова комісії

(посада)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Члени комісії:

(посада)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

(посада)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

(посада)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

(посада)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Об'єкт основних засобів:

здав

(посада)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

прийняв

(посада)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Відмітка бухгалтерської служби про відображення у регістрах бухгалтерського обліку:

Назва облікового регістру	За дебетом рахунку (субрахунку, коду аналітичного обліку)	За кредитом рахунку (субрахунку, коду аналітичного обліку)	Сума

Особа, яка відобразила господарську операцію в бухгалтерському обліку _____

(підпис)

(посада, ініціали та прізвище)

« ____ » _____ 20 __ р.

Головний бухгалтер

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Додаток 6

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства
фінансів України

13.09.2016 № 818

(найменування юридичної особи)

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

(посада, ініціали та прізвище)

(підпис)

« ____ »

_____ 20

__ Р.

(місце складання)

Акт списання основних засобів (часткової ліквідації)

				Номер документа	Дата складання	
Назва об'єкта	Номер паспорта	Інвентарний (номенклатурний) номер	Дата введення в експлуатацію (місяць, рік)	Первісна (переоцінена) вартість	Знос	Ліквідаційна вартість
1	2	3	4	5	6	7

Комісія, призначена наказом (розпорядженням) від «___» _____ 20__ р. № _____, на підставі

здійснила огляд об'єкта, який знаходиться

(місцезнаходження об'єкта)

та обліковується у матеріально відповідальній особі

(посада, ініціали та прізвище)

Коротка характеристика об'єкта

У результаті огляду комісія встановила:

1. Маса об'єкта за паспортом

2. Наявність дорогоцінних металів

3. Технічний стан та причина списання _____

Висновок комісії

При частковій ліквідації інформація про об'єкт, що залишається в експлуатації:

Інвентарний (номенклатурний) номер	Первісна (переоцінена) вартість після часткової ліквідації об'єкта	Знос після часткової ліквідації об'єкта
1	2	3

Зміна в характеристиці об'єкта після часткової ліквідації

Перелік документації, що додається

Примітка

Голова комісії

(посада)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Члени комісії:

(посада)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

(посада)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

(посада)	(підпис)	(ініціали та прізвище)
(посада)	(підпис)	(ініціали та прізвище)

Розрахунок результатів списання об'єкта:

Витрати, пов'язані з ліквідацією		Цінності, отримані від ліквідації об'єкта				
дата, номер, назва документа	сума	дата, номер, назва документа	вид цінностей	кількість	вартість	сума
1	2	3	4	5	6	7

Результати списання

Відмітка бухгалтерської служби про відображення у регістрах бухгалтерського обліку:

Назва облікового регістру	За дебетом рахунку (субрахунку, коду аналітичного обліку)	За кредитом рахунку (субрахунку, коду аналітичного обліку)	Сума

Особа, яка відобразила господарську операцію в бухгалтерському обліку _____
(підпис) (посада, ініціали та прізвище)

«___» _____ 20__ р.

Головний бухгалтер _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

Додаток 7

Рахунок	Сальдо на поч періоду		Обороти за період		Сальдо на кін періоду	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
10	18 784 535,32		1 142 945,65	73 196,91	19 854 284,06	
103	9 691 849,31				9 691 849,31	
104	5 960 768,35		1 109 880,65	73 094,53	6 997 554,47	
105	697 541,79				697 541,79	
106	2 383 309,35		33 065,00	102,38	2 416 271,97	
108	37 019,36				37 019,36	
109	14 047,16				14 047,16	
всього	18 784 535,32		1 142 945,65	73 196,91	19 854 284,06	

Додаток 8

Рахунок	Сальдо на поч періоду		Обороти за період		Сальдо на кін періоду	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
11	1 351 955,08		69 554,24	32 159,57	1 389 349,75	
111	453 571,51		30 909,88	393,34	484 088,05	
1111	1 546,00				1 546,00	
<>	1 546,00				1 546,00	
1112	452 025,51		30 909,88	393,34	482 542,05	
<>	23 589,34				23 589,34	
Гетун Г.В. «Багатоповерх. карк.-монолітні житл.будинки»	70,00				70,00	
«Дисертаційні помилки» Зосилов А.М.	21,40				21,40	
«Ремонт і реконструкція» Совиновский	50,00				50,00	
«Випроб. та обстеж. Будів. Констр. і споруд» В.Клименко	200,00				200,00	

Додаток 9

Рахунок	Сальдо на поч періоду		Обороти за період		Сальдо на кін періоду	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
Нематеріальні активи						
12	1 725 089,10		208 512,00		1 933 601,10	
124	32 281,07				32 281,07	
Патент № 140002	2 645,39				2 645,39	
Патент № 140014	2 188,68				2 188,68	
Патент №119984	12 350,00				12 350,00	
Патент №125408	15 097,00				15 097,00	
125	1 274 330,48		201 553,00		1 475 883,48	
127	418 477,55		6 959,00		425 436,55	
всього	1 725 089,10		208 512,00		1 933 601,10	

Додаток 10

Рахунок	Сальдо на поч періоду		Обороти за період		Сальдо на кін періоду	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
13		17 016 430,85	83 137,23	1 092 452,29		18 025 745,91
131		14 753 790,41	73 448,64	748 602,17		15 428 943,94
132		1 263 586,65	9 688,59	65 802,72		1 319 700,78
1321		360 897,69		63 136,00		424 033,69
1322		902 688,96	9 688,59	2 666,72		895 667,09
133		999 053,79		278 047,40		1 277 101,19
Всього		17 016 430,85	83 137,23	1 092 452,29		18 025 745,91

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І
АРХІТЕКТУРИ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

АТЕСТАЦІЙНА ВИПУСКНА РОБОТА НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТЬНОГО
СТУПЕНЯ БАКАЛАВР НА ТЕМУ:

**ОБЛІК І АУДИТ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ БУДІВЕЛЬНОГО
ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ**

Студентка групи ОіА-41
Олександра Торхова

Керівник к.е.н., доц., Гаман Г.В.

- **Актуальність:** розвиток технологій, міжнародна інтеграція, поява нових форм власності, розвиток трудових відносин, пандемія коронавірусу і початок війни в Україні все це зумовлює до появи нових підходів у обліці та аудиті.
- **Об'єкт дослідження:** система обліку і аудиту необоротних активів на прикладі підприємства.
- **Предмет дослідження:** теоретичні, методичні, організаційні аспекти обліку і аудиту необоротних матеріальних активів підприємства.
- **Мета і завдання:** розкриті методичні засади та поняття обліку необоротних активів, завдання і особливості їх аудиту

2

ОСОБЛИВОСТІ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ



РИС. 1.1

3

ТАБЛ. 2.2

Група необоротних активів	Рахунок обліку	Найбільш типові приклади	Правила обліку
Інвестиційна нерухомість	100	Нерухомість, яка використовується виключно для отримання доходу шляхом здавання в оренду	НІС/БО 12, МС/БО 40
Основні засоби	101-109	Земля, будівлі та споруди, машини, обладнання, автомобілі, транспортні засоби, інструменти, інструменти, меблі	НІС/БО 7, МС/БО 14
Інші матеріальні активи	111-117	Інші різновиди основних засобів, технічне споруди (заборони, буровий, класові), матеріальні необоротні матеріальні активи (МІМА), які основні засоби вартістю ≤ 20 000 грн*, книги у бібліотеках, вартість пошти чи матеріалів оформлення основних засобів	НІС/БО 7, МС/БО 14
Нематеріальні активи	121-127	Права на використання комп'ютерних програм, права на програмний код, інші об'єкти інтелектуальної власності	НІС/БО 8, МС/БО 18
Накопичений внесок (амортизація)	131-134	Внесок (амортизація), які були накопичені за період (основні засоби, нематеріальні активи, фінансові інвестиції)	НІС/БО 7, НІС/БО 7, НІС/БО 10
Довгострокові фінансові інвестиції	141-143	Пробити інші активи підприємств з метою контролю та отримання доходу протягом тривалого періоду, об'єкти з строком погашення більше року тоді, коли це довгострокові фінансові інвестиції (більше року)	НІС/БО 12, МС/БО 32
Капітальні інвестиції	151-155	Витрати на створення основних засобів, нематеріальних активів, довгострокових фінансових активів	НІС/БО 7, НІС/БО 7, НІС/БО 10
Довгострокові біологічні активи	161-166	У сільськогосподарських підприємств тварин, які використовуються з метою довгострокового отримання доходу (у свиней, корів, кіз, вівць, інших худоб); біологічні підприємства (ліси) та об'єкти садів	НІС/БО 10, МС/БО 40
Відстрочені податкові активи	17	Штучний актив, який виникає внаслідок особливостей розрахунку податку на прибуток, зокрема перенесення збитку з податковим декларуванням на наступні періоди. Може сформуватися тільки у платників податку на прибуток	НІС/БО 17, МС/БО 12
Довгострокова дебіторська заборгованість	181-183	Дебіторська заборгованість з тривалим погашенням більше року, наприклад, відомі позички працівників; заборгованість по грошовому векселю	НІС/БО 10, МС/БО 32
Інші матеріальні активи	184	Може бути довгостроковим витратним майбутнім періодом, який може бути довгостроковим депозитом, якщо використана грошова величина протягом 12 місяців; активи, які виникають на продажі основних засобів при застосуванні норми пункту МС/БО 14 "Оренда"	НІС/БО 1, МС/БО 14
Гуки	19	Штучний актив, який виникає при пробитті підприємств, власних виробничих комплексів, матеріальних засобів інших і складаних виключаючої функції. Гуки = інші пробиття - пробиття активи - відсутні засоби/вимоги	НІС/БО 2, НІС/БО 19, МС/БО 3

КЛАСИФІКАЦІЯ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

У плані рахунків бухгалтерського обліку підприємств (наказ Мініфіну від 30.11.1999 № 291) необоротні активи представлено класом 1.

4

ОБ'ЄКТИ АУДИТУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

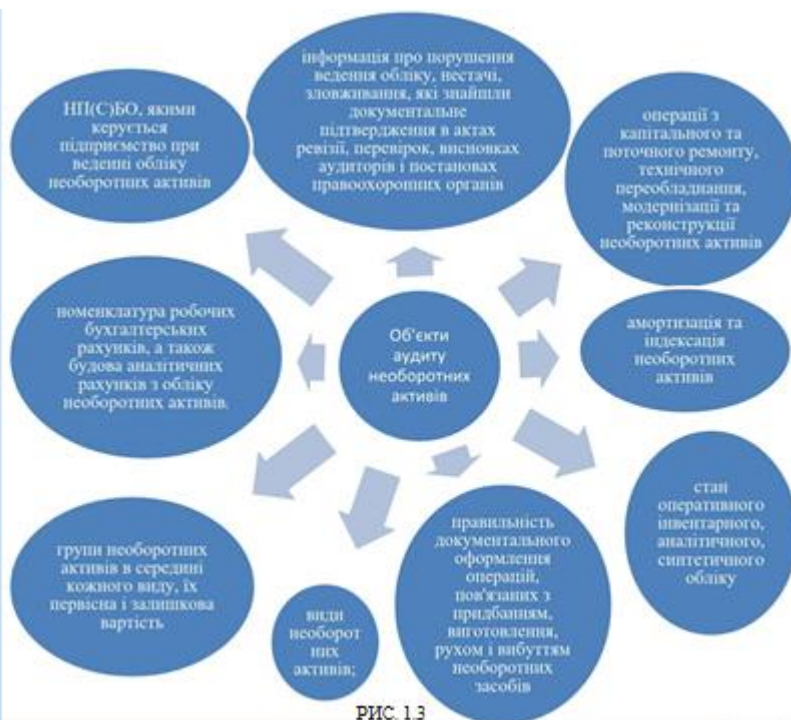


РИС. 1.3

МЕТОДИ, МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

До методів аудиту відносять: фактичну перевірку, документальну перевірку, підтвердження, спостереження, обстеження, опитування, перевірку механічної точності, аналітичні тести, сканування, обстеження, спеціальну перевірку, зустрічну перевірку.



АУДИТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ



РИС 1.4



РИС 1.5

АУДИТ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

7

ДПАТ «УКРБУД»



Державне публічне акціонерне товариство «Будівельна компанія» УКРБУД» створена з метою забезпечення реалізації економічних інтересів держави, пов'язаних з розвитком будівельної галузі, та створення умов для підвищення конкурентоспроможності промислового, цивільного та житлового будівництва.

8

КОРЕСПОНДЕНЦІЯ РАХУНКІВ З ОБЛІКУ НАДХОДЖЕННЯ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ, ПРИДБАНИХ ЗА ГРОШОВІ КОШТИ У ПОСТАЧАЛЬНИКІВ

ТАБЛ 2.3

№ З/П	Зміст господарської операції	Підстава (документ)	Кореспонденція рахунків	
			Дебет	Кредит
1	2	3	4	5
1.	Отриманий рахунок постачальника за верстат шліфувальний	Рахунок	152	631
2.	Відображений податковий кредит з ПДВ*	Податкова накладна	641	631
3.	Відображені транспортні витрати, пов'язані з доставкою та розвантаженням верстата	Рахунок	152	685
4.	Відображений податковий кредит з ПДВ	Податкова накладна	641	631
5.	Оприбутковано верстат за первісною вартістю	Акт 03-1	104	152
6.	Оплачений рахунок постачальника за верстат	Виписка банку	631	311

9

РОЗРАХУНКИ ОБОРОТНО САЛЬДОВИХ ВІДОМОСТЕЙ 10,11,12 РАХУНКІВ ДПАТ «УКРБУД»

Рахунок	Сальдо на поч періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періоду	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
Основні засоби						
10	18 784 535,32		1 142 945,65	73 196,91	19 854 284,00	
103	9 691 849,31				9 691 849,31	
104	5 969 768,35		1 109 880,65	73 094,53	6 997 554,47	
105	697 541,79				697 541,79	
106	2 383 309,35		33 065,00	102,38	2 416 271,97	
108	37 019,36				37 019,36	
109	14 047,16				14 047,16	
всього	18 784 535,32		1 142 945,65	73 196,91	19 854 284,00	

Рахунок	Сальдо на поч періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періоду	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
Основні засоби						
11	1 351 955,08		69 554,24	32 159,57	1 389 349,75	
111	453 571,51		30 909,88	393,34	484 088,05	
1111	1 546,00				1 546,00	
↻	1 546,00				1 546,00	
1112	452 025,51		30 909,88	393,34	482 542,05	

Рахунок	Сальдо на поч періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періоду	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
Нематеріальні активи						
12	1 725 089,10		208 512,00		1 933 601,10	
124	32 281,07				32 281,07	
Патент № 140002	2 645,39				2 645,39	
Патент № 140014	2 188,68				2 188,68	
Патент №119984	12 350,00				12 350,00	
Патент №125408	15 097,00				15 097,00	
125	1 274 330,48		201 553,00		1 475 883,48	
127	418 477,55		6 959,00		425 436,55	
всього	1 725 089,10		208 512,00		1 933 601,10	

10

ПРОВАДЖЕННЯ АМОРТИЗАЦІЇ НА «УКРБУД»

$$\text{Амортизаційні відрахування} = \frac{\text{Первісна вартість} - \text{Ліквідаційна вартість}}{\text{Строк корисного використання}}$$

На підприємстві використовується об'єкт ОЗ, первісна вартість якого 200 000 грн, а ліквідаційна вартість — 10 000 грн. Термін експлуатації об'єкта становить п'ять років.

$$Va = 200\,000 \text{ грн} - 10\,000 \text{ грн} = 190\,000 \text{ грн.}$$

Річна сума амортизації (A_p) становить:

$$A_p = 190\,000 \text{ грн} : 5 = 38\,000 \text{ грн.}$$

Місячна сума амортизації (A_m) дорівнює:

$$A_m = 38\,000 \text{ грн} : 12 = 3\,166,7 \text{ грн.}$$

11

ДО ПРОБЛЕМ ВИБОРУ МЕТОДУ АМОРТИЗАЦІЙНИХ ВІДРАХУВАНЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ «УКРБУД» МОЖНА ВІДНЕСТИ НАСТУПНІ ПУНКТИ:

1. Проблема вибору методу амортизації обумовлена наявністю у кожного з методів власних переваг та недоліків.
2. Проблема точного встановлення терміну експлуатації основних засобів та нематеріальних активів.
3. Проблема встановлення ліквідаційної вартості об'єктів основних засобів та нематеріальних активів.
4. Проблема визначення об'єкта необоротних активів, зокрема, основних засобів, на який нараховується амортизація – складності можуть виникнути при нарахування амортизації будівель, які з одного боку є окремим неподільним об'єктом, а з другого – різні їх частини можуть бути власністю різних суб'єктів.

12

ОБОВ'ЯЗКОВИЙ АУДИТ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

У зв'язку із введенням воєнного стану в Україні ЗУ "Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни" від 03.03.2022 [закон № 111-III](#) передбачено, що юридичні особи подають фінансові, аудиторські звіти та будь-які інші документи, подання яких вимагається відповідно до норм чинного законодавства в документальній та/або в електронній формі, протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни за весь період неподання звітності чи обов'язку подати документи.



13

АВТОМАТИЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ БУХОБЛІКУ ТА АУДИТУ НА «УКРБУД»



«BAS Будівництво. Керування фінансами» призначена для автоматизації бухгалтерського і податкового обліку, включаючи підготовку обов'язкової (регламентованої) звітності, в організаціях, що здійснюють будь-які види комерційної діяльності: гуртову і роздрібну торгівлю, комісійну торгівлю¹⁴ (включаючи субкомісію), надання послуг, виробництво і т. д.

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ НА ДПАТ «УКРБУД»

1. Створити власну службу внутрішнього аудиту, це дозволить уникнути помилок у відображенні нематеріальних активів в обліку та звітності.
2. Ревізію нематеріальних активів проводити на кінець кожного звітного періоду.
3. Списати морально застарілі необоротні активи
4. Підвищити рівень кваліфікації працівників фінансової служби.

15

ПОКРАЩЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ АУДИТУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ДПАТ «УКРБУД»

- Розробити спільну облікову політику для обліку необоротних активів для всіх підприємств;
- Застосовувати власну мережу об'єднаної консолідованої звітності;
- Підвищувати кваліфікацію працівників фінансових відділів та бухгалтерської служби;
- Встановити строки подання звітності та результатів інвентаризації до ДПАТ «УкрБуд»
- (Звіти повинні подаватися з печатками та квитанціями про прийняття)
- Річний звіт повинен подаватися з аудиторським висновком;
- Розробити фінансовий план підприємства;
- До фінансових звітів потрібно додавати пояснювальну записку до фінансової звітності з розрізі необоротних активів;
- Розробити додатки до фінансової звітності

16

ВИСНОВКИ

Отже, перед нами стояли питання: напрямки удосконалення обліку і аудиту необоротних активів будівельного підприємства . Проаналізувавши діяльність обраного підприємства, а саме ДПАТ "УкрБуд", ми запропонували такі шляхи вирішення проблем: повний перехід на нове програмне забезпечення для ведення обліку "BAS. Будівництво" тим самим підтримуючи українського виробника і відмовлятись від російського, що є наразі дуже актуальним, Створити власну службу внутрішнього аудиту, Списати морально застарілі необоротні активи, Ревізію нематеріальних активів проводити на кінець кожного звітного періоду, Підвищувати рівень кваліфікації працівників фінансової служби та бухгалтерського відділу, застосовувати власну мережу консолідованої звітності, Встановити строки подання звітності та результатів інвентаризації до ДПАТ «УкрБуд», Розробити фінансовий план підприємства.

17

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

18

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет будівництва і архітектури
ПРЕДСТАВНИЦТВО «ПОЛЬСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК» (PAN)

ПРОБЛЕМИ ГЕНЕЗИСУ ЕКОНОМІКИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-ІННОВАЦІЙНОГО КАПІТАЛУ
Матеріали доповідей

II Міжнародної науково-практичної конференції 4-5 листопада 2021 року

м. Київ

У двох частинах

Частина I

Київ 2021

Редакційна колегія:

Лич В.М. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної теорії, обліку та оподаткування Київського національного університету будівництва і архітектури;

Згалат-Лозинська Л.О. – доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії, обліку та оподаткування Київського національного університету будівництва і архітектури;

Іванова Т.М. – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії, обліку та оподаткування Київського національного університету будівництва і архітектури

Відповідальний за випуск Згалат-Лозинська Л.О., доктор економічних наук

Рекомендовано до видання оргкомітетом міжнародної науково-практичної конференції, протокол № 2 від 6 грудня 2021 року.

Проблеми генезису економіки інтелектуально-інноваційного П78 капіталу: матеріали доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 4-5 листопада 2021 року) у 2-х ч. / за заг. ред.

В. М. Лича. – Ч. 1. – Київ: КНУБА, 2021. – 168 с.

Викладено матеріали доповідей учасників II Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми генезису економіки інтелектуально-інноваційного капіталу», розглянуто тенденції сучасного становлення економіки інтелектуально-інноваційного капіталу як нового способу виробництва, що визначається прогресом науки й техніки, розвитком високих технологій та наукомістких виробництв, нові підходи до формування систем менеджменту, маркетингу, оподаткування, інноваційної діяльності, раціональне використання яких у поєднанні з іншими еколого-економічними умовами забезпечує досягнення нової якості економічного розвитку, що ґрунтується на знаннях.

За точність і зміст матеріалів, достовірність і розкриття проблеми відповідальність несуть автори публікацій

ЗМІСТ

Секція 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-ІННОВАЦІЙНОГО КАПІТАЛУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	7
Куліков П. М. ФОРМУВАННЯ ДУАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ У БУДІВНИЦТВІ	7
Лич В. М. СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ЕКОНОМІКИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-ІННОВАЦІЙНОГО КАПІТАЛУ	12
Варналій З. С. ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	16
Zaiats T. A PERCEPTION OF INNOVATION BY UKRAINIAN SOCIETY IN CONDITIONS OF UNSTABLE DEVELOPMENT.....	20
Згалат-Лозинська Л. О. РОЗБУДОВА ФІНАНСОВОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ЯК ТРИГЕР АКТИВІЗАЦІЇ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ	24
Кичко І. І. РИЗИКИ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ	28
Лешко І. І. ФІНАЛЬНА ДЕСОВЕТІЗАЦІЯ ТА ПОДОЛАННЯ КОРУПЦІЇ В БУДІВНИЦТВІ НА МАКРОРІВНІ ЯК ЗАПОРУКА ЗРОСТАННЯ КОНКУРЕНЦІЇ ТА ТРАНСФОРМАЦІЇ БУДІВЕЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	32
Белова А. І., Кочедикова А. Є. ВПЛИВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ.....	34
Бойченко Е. Б., Данилюк Л. С. РОЛЬ КОНСАЛТИНГУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ТЕРИТОРІЙ ПРІОРИТЕТНОГО РОЗВИТКУ	36
Гойко А. Ф. ПІДХОДИ ТА МЕТОДИКИ ОЦІНКИ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ	39
Головаш Л. В. ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ В УКРАЇНІ	42
Гончаров В. В., Оринянська А. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ТА ЙОГО РОЛЬ У ФОРМУВАННІ	

ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ	45
Заєць О. С.	
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СИСТЕМНОГО СТИМУЛЮВАННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	48
Кондратюк Ю. В.	
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА МІГРАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ: ОЦІНКА ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ ПІД ВПЛИВОМ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	52
Литвиненко О. В., Стещенко Ю. А.	
НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ БУДІВЕЛЬНОЇ ПРОДУКЦІЇ ЯК СКЛАДОВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ.	55
Молчанова С. Г.	
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ДИНАМІКИ ВТРАТ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ ВНАСЛІДОК НАРКОМАНІЇ ТА АЛКОГОЛІЗМУ	57
Hajomer Mohamed Elamen Elfky	
ORGANIZATION OF MEDICAL CARE AS A FACTOR OF HUMAN CAPITAL FORMATION	62
Бабич В. В.	
ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ В БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	65
Болобан А. О.	
ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ТА ЙОГО РОЛЬ В АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	68
Будзяк Х. В.	
ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ТА НАПРЯМКИ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ	71
Данилюк С. В.	
РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ: КАДРОВИЙ АСПЕКТ	73
Захарчук І. А.	
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ: СУТНІСТЬ ТА ОСНОВНІ СКЛАДОВІ.....	77
Іванюк Ю. В.	
ВПЛИВ COVID-19 НА СВІТОВУ ЕКОНОМІКУ.....	80
Костікова К. О.	
ПРАГМАТИКА ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВО- ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	84
Кривенко М. М.	
ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ В БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	88

Оринянська А.

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ РИНКОВИХ ВІДНОСИН... 90

Сорока А. М.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ЯК ОСНОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА... 92

Строєнко А. С.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ РИНКУ КАПІТАЛУ В УКРАЇНІ 95

Шкільнюк Ю.О.

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА: ЗАГАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ В УКРАЇНІ 98

Школярєнко Ю. О.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ 101

Секція 2.

СИСТЕМНИЙ РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ 104

Гаман Г. В.

АУДИТ ПЕРСОНАЛУ ЯК ОСНОВА ОПТИМІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ..... 104

Іванова Т. М.

АУДИТОРСЬКА ПЕРЕВІРКА ЯК ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ КОНТРОЛЮ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ 107

Омельяненко О. П.

ПЕРЕВІРКИ ДЕРЖПРАЦІ І ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ РОБОТОДАВЦЯ ЩОДО НЕЗАДЕКЛАРОВАНОЇ ПРАЦІ..... 109

Толмачова С. В.

БУДІВЕЛЬНЕ ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА ПЛАТФОРМІ BAS ЯК НЕОБХІДНА ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА, ФІНАНСІВ ТА ОБЛІКУ 112

Чернявська Ю. Б.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РЕВІЗІЇ І АУДИТУ..... 115

Біла В. В.

АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ НА БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ 118

Василига О. О.

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ..... 120

Жебко Є. В.

ОСНОВНІ ФОРМИ ТА СИСТЕМИ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ 122

Грицько Д. М.	
МЕТОДИКА АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	127
Єгорова О.А.	
ОБЛІК ВИТРАТ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ ЯК СКЛАДОВА АУДИТУ ВИКОРИСТАННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ	129
Корнієнко С. О.	
ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТОРГІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	135
Макаревич В. В.	
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	135
Матвієнко Д. А.	
ОБЛІК ДОВГОСТРОКОВИХ АКТИВІВ – МІЖНАРОДНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД	138
Остапенко О. Й.	
ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ	143
Прокопенко І. Г.	
АНАЛІЗ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ТА СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ	145
Распопова А.В.	
ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	149
Рябоконт О. О.	
МЕТОДИКА АУДИТУ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	152
Скиба Ж.В.	
РОЗРАХУНОК СЕРЕДНЬОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ У 2021 РОЦІ	155
Тимченко Д.Т.	
ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	158
Торхова О. В.	
ОБЛІК І АУДИТ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ	159
Смірнова З. А.	
ОСОБЛИВОСТІ ПОДАВАННЯ ЗВІТНОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ ДО РЕЄСТРУ POLITDATA	162
Шуляренко Є. П.	
ОБЛІК ТА АУДИТ ВИРОБНИЧОЇ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ, РОБІТ, ПОСЛУГ НА ПІДПРИЄМСТВІ	165

- формувати інформаційну базу для прийняття рішень у процесі управління економічною безпекою підприємства.

Надаючи бухгалтерську та аналітичну безпеку на підприємстві, ми захищаємо його від негативних факторів, які постійно перебувають на стороні зовнішнього та внутрішнього середовища, які так чи інакше впливають на прийняття рішень. Тому, щоб максимізувати переваги кожного бізнесу, слід максимізувати його бухгалтерську та аналітичну безпеку. Це, у свою чергу, дасть змогу суб'єктам господарювання досягти новий рівень ведення бізнесу та конкурентоспроможність. Це зменшить загрозу надання неточної інформації внутрішніми підрозділами та небажаний витік зовнішньої інформації, яка сприятиме розумному та доцільному прийняттю рішень керівниками компанії.

Такі заходи здатні покращити економічне становище кожного підприємства а, отже, здатні покращити економіку країни вцілому.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. No 996-XIV (доступ 22 січня 2020 р.). [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#n2>.

2. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2000 р. No 419 (доступ 22 січня 2020 року). [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000>

3. Настанови щодо підготовки Звіту про управління: Порядок Міністерство фінансів України No 982 від 07.12. [Електронний ресурс] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18>.

УДК 338

*Торхова Олександра Володимирівна,
студентка, науковий керівник - Головаш Б.Е., к.е.н., доцент КНУБА*

ОБЛІК І АУДИТ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ

У структурі активів сучасного підприємства необоротні активи займають найбільшу частину. Необоротні активи є інструментом, який забезпечує можливість підприємству провадити виробничо-господарську діяльність, здійснюючи багаторазові оберти оборотних активів, які забезпечують економічну стійкість підприємств та спрямовані на інтенсифікацію відтворювального процесу і підвищення рівня ефективності виробництва. До необоротних активів підприємства відносять основні засоби, нематеріальні

активи, незавершене будівництво, довгострокові фінансові інвестиції, дебіторська заборгованість, біологічні активи та інші необоротні активи. Значення аудиту сьогодні значно зросло, адже першим з головних питань на будь-якому підприємстві є раціональність використання ресурсів та отримання найкращих фінансових результатів.

Питанням організації та методики обліку та аудиту необоротних активів приділяли значну увагу такі вітчизняні вчені: Ф. Бутинець, Н. Гудзь, Т. Маренич, С. Руденко, В. Савченко, В. Шевчук та ін.

Підприємство не може здійснювати свою діяльність, не використовуючи необоротні активи, оскільки саме вони є засобом праці суб'єкта господарювання. Завдяки необоротним активам оборотні виконують свою головну функцію.

Необоротні активи класифікуються як: матеріальні необоротні активи, нематеріальні необоротні активи, фінансові необоротні активи [1].

Облік необоротних активів здійснюється на десяти рахунках Плану рахунків бухгалтерського обліку: 10 рахунок «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи», 12 «Нематеріальні активи», 13 «Знос (амортизація) необоротних активів», 14 «Довгострокові фінансові інвестиції»,

15 «Капітальні інвестиції», 16 «Довгострокові біологічні активи», 17 «Відстрочені податкові активи», 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи», 19 «Гудвіл» [2].

Аудит необоротних активів – це частина перевірки фінансово- господарської діяльності організації. Зазвичай на більшості вітчизняних підприємствах переважну частину необоротних активів складають основні засоби. Мета аудиту необоротних активів - це висловлення незалежної думки аудитора про достовірність, повноту, законність та правильність відображення в обліку необоротних активів, а також дотримання підприємством вимог чинного законодавства та НП(С)БО. Існує такі три етапи проведення аудиту необоротних активів [3]:

- 1) аудит основних засобів;
- 2) аудит нематеріальних активів;
- 3) аудит капітальних інвестицій та інших активів.

Для проведення аудиту попередньо розробляються загальний план та програма, згідно з якими аудитор проводить перевірку на підприємстві, документуючи отримані результати в робочих документах.

Задля пришвидшення роботи і зменшення помилок під час обліку необоротних активів ці процеси було автоматизовано.

Комплекс задач «Автоматизація обліку необоротних активів» забезпечує автоматизоване формування господарських операцій з обліку наявності, зносу, руху, а також переоцінки інвентарних об'єктів необоротних активів підприємства; автоматизовано ведеться облік використання основних засобів. Етапи проведення обробки інформації [4]:

- 1) фіксування вхідної інформації, а саме, даних про здійснені господарські операції;
- 2) реєстрація у системі бухгалтерського обліку: спочатку в аналітичному, а відтак – у синтетичному обліках та обробка;
- 3) формування вихідної інформації.

Фіксування господарських операцій здійснюють за допомогою різних форм вхідної інформації, носіями якої є: масиви нормативно-довідкової інформації, оперативна інформації та первинні документи.

Реєстрація господарських операцій може здійснюватися одним з таких способів: введення даних з клавіатури вручну; проведення створеної раніше електронної копії документа; зчитування інформації з інших технічних пристроїв. Такі дії приводять до реєстрації господарської операції у базових елементах синтетичного і аналітичного обліків. Таким чином, формуються три реєстри: реєстр первинних документів; інвентарна картотека необоротних активів; журнал господарських операцій з бухгалтерськими проведеннями.

У результаті роботи підсистеми «Автоматизація обліку необоротних активів» формується ряд звітів, що поділяються на два інформаційні потоки - це управлінська і фінансова звітність.

В результаті вирішення задач автоматизованого обліку необоротних активів можуть бути сформовані наступні аналітичні звіти: відомість зносу, зведений звіт зносу, відомість наявності та руху основних засобів, відомість переоцінки основних засобів, відомість обліку витрат на ремонт та ін.[5].

Фінансова звітність формується за даними синтетичного обліку. Законодавство регламентує її зміст, форму і спосіб розрахунку показників. Дані про наявність, рух і амортизацію основних засобів надаються в різних варіантах і з різною деталізацією майже в усіх формах фінансової звітності: Звіті про фінансовий стан, Звіті про фінансові результати, Звіті про рух грошових коштів, Примітках до річної фінансової звітності.

Отже, необоротні активи підприємства - це матеріальні та нематеріальні цінності, без яких діяльність підприємства є неможливою. Вони забезпечують спроможність підприємства провадити свою господарську діяльність. Кваліфікований облік та аудит необхідні для здатності підприємства отримувати фінансові результати, які будуть його задовольняти, а також для підвищення конкурентоспроможності на ринку. Процес обліку необоротних

активів є триваломістким, отже його автоматизація призведе до пришвидшення і не менш важливо – полегшення виконання цієї задачі. Робота у підсистемі «Автоматизація обліку необоротних активів» є не важкою, дуже зручно, що всі процеси є взаємозв'язаними, що дозволяє при створенні однієї операції формувати інші бази даних. У результаті роботи підсистемі «Автоматизація обліку необоротних активів» формується управлінська і фінансова звітність.

Список використаних джерел:

- 1. Андросова О., Калугіна К. Методика аудиту основних засобів і нематеріальних активів та її вплив на якість аудита. Вісник Хмельницького національного університету. 2011. № 3. Т. 3. С. 250–255.*
- 2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. №291.*
- 3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92.*
- 4. Романюк О. Етапи проведення аудиту необоротних активів. Розвиток соціально-економічних систем в геоeкономічному просторі: теорія, методологія, організація обліку та оподаткування : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, 11–12 травня 2017 р.). Тернопіль : ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. С. 135–136.*
- 5. Федорова Г.В. Информационные технологии бухгалтерского учета, анализа и аудита: Учеб. пособие. 2-е изд. Москва: Изд-во Омега-Л, 2006. 304 с.*

